

”Utan deras deltagande så blir det ingen soppa”

-En kvalitativ studie om socialpedagogik i Svenska Kyrkans regi.

Cecilia Kettil Vikberg

Examensarbete 15 HP

Socialt arbete och socialpedagogik

Socialpedagogiska programmet

Institutionen för individ och samhälle

Vårterminen 2018

Titel: "Utan deras deltagande så blir det ingen soppa" -En kvalitativ studie om socialpedagogik i Svenska Kyrkans regi.

Engelsk titel: "Without their participation there will be no soup" – A qualitative study of social pedagogy in the Swedish church.

Sidantal: 50

Examinator: Magnus Broström

Datum: 27 februari 2018

Sammanfattning

Socialpedagogik inom Svenska Kyrkans diakonala verksamheter är ett nästintill outforskat fält. Denna studies utgångspunkt är att undersöka hur socialpedagogiskt arbete beskrivs och utförs i Svenska Kyrkans diakonala arbete i form av en soppöksverksamhet där deltagarna till största delen utgörs av asylsökande och papperslösa men också svenskar med eller utan olika social problematik. Det empiriska materialet består i denna studie av deltagande observationer och halvstrukturerade intervjuer. Metoden är kvalitativ med en abduktiv ansats. Den teoretiska ramen i studien bygger på socialpedagogisk teori med fokus på begreppen inkludering, delaktighet och empowerment samt på maktteori med fokus på pastoralmakt. Materialet har analyserats med hjälp av tematisk analysmetod där de övergripande temana blev delaktighet, maktförhållanden i soppöksverksamheten samt handlingsutrymme. Resultatet visar att socialpedagogik bedrivs och utförs i Svenska Kyrkans diakonala arbete i stor utsträckning men att det inte alltid sätts ord på handlingarna.

Nyckelord: Svenska Kyrkan, Delaktighet, Makt, Empowerment, Socialpedagogik, Diakoni, Handlingsutrymme.

Förord

Jag vill rikta ett varmt och innerligt tack till diakonen vars information mycket av denna studie vilar på. Tack för din klokskap, varma citat och innehållsrika utsagor samt all den tid du utsatte för mig!

Tack till min handledare för respons och för att du har fått mig på rätt köl när jag har svävat ut för mycket!

Jag vill också rikta ett tack till min man Lukas för att du varje dag, åtminstone har försökt att uppbringa någon slags intresse för vad jag har hållit på med. Samt till mina barn Mirja, Yarl och Frey för att ni har stått ut med en tankemässigt splittrad förälder.

Cecilia Kettil Vikberg

Göteborg våren 2018

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1 Förförståelsen.....	6
2. Bakgrund.....	7
2.1 De nyanlända i Sverige.....	7
2.2 Studies relevans för ämnet socialpedagogik.....	7
2.3 Diakonens roll i samhället.....	8
2.4 Församlingarna i förortsmiljö och segregerade områden.....	8
3. Syfte.....	10
4. Tidigare forskning.....	11
4.1 Målgrupper för diakonalt arbete.....	11
4.2 Diakoniutövarnas roll, en utmaning mellan professionellt socialt arbete och Guds kall...13	
4.3 Varför kommer deltagarna till soppköksverksamheten?.....	13
4.4 Att söka förståelse för yrket diakon.....	15
5. Teoretiskt ramverk.....	16
5.1 Socialpedagogisk teori.....	16
5.2 Delaktighet.....	17
5.3 Inkludering.....	18
5.4 Empowerment som förhållningssätt.....	19
5.5 Makt.....	20
6. Metod.....	22
6.1 Presentation av diakonen.....	22
6.2 Sammanfattande miljöbeskrivning.....	22
6.3 Datainsamlingen.....	23
6.4 Deltagande fältobservationer.....	25
6.5 Halvstrukturerad intervju.....	26
6.6 Den fenomenologiska ansatsen och kvalitativ metod.....	26

6.7 Forskningsetik och etiska överväganden.....	27
6.8 Urvalet.....	28
6.9 Genomförandet deltagande observationer.....	29
6.9.1 Genomförandet halvstrukturerade intervjuer.....	29
6.9.2 Analys.....	29
6.9.3 Reliabilitet.....	32
6.9.4 Validitet.....	32
6.9.5 Överförbarhet.....	32
7. Resultat och analys.....	33
7.1 Delaktighet.....	33
7.2 Empowerment.....	34
7.3 Kris som början på något nytt.....	36
7.4 Maktförhållanden i soppköksverksamheten.....	37
7.5 Förändringsmotstånd inom kyrkan.....	38
7.6 Handlingsutrymme.....	39
7.7 Roller.....	40
7.8 Tydlighet som socialpedagogiskt verktyg.....	41
8. Slutdiskussion.....	42
8.1 Vidare forskning.....	45
Bilaga 1.....	48
Bilaga 2.....	49

1.1 Inledning

”Diakoni är kyrkans omsorg om medmänniskan och skapelsen, ibland kallas det också kyrkans sociala arbete, det handlar om att genom delaktighet, med respekt och i ömsesidig solidaritet möta människor i utsatta livssituationer. Grunden för arbetet är Guds kärlek, som den möter oss i människan Jesus Kristus”

(Svenska Kyrkan diakoni, 2017)

Citatet ovan är Svenska Kyrkans egen benämning på vad diakoni innebär. Detta citat är en bra start på denna studie, då det beskriver grundtankar i det diakonala arbetet. Denna studie undersöker hur socialpedagogik beskrivs och utförs i Svenska Kyrkans diakonala arbete med fokus på flyktingar och papperslösa, exemplet är en soppköksverksamhet. Även om vissa siffror tyder på att många medlemmar drar sig ur Svenska Kyrkan så är å andra sidan Svenska Kyrkan fortfarande den största organisationen i det civila samhället (Helgesson, Kjellin 2016, s. 38–39). Svenska Kyrkan kan fylla en funktion som andra samhällsinstanser inte kan erbjuda. Biskop Antje Jackelén beskriver förhållandet mellan kyrka och sekulariserat samhälle som att samhället mår bra av att dess invånare vårdar sina kulturella och religiösa rötter, hon menar att rotlösa människor är sämre demokrater (Jackelén 2016, s.18). Om man tolkar dessa ord är andemeningen att tron, gemenskapen och hoppet gör det svårare för mörka krafter att få fäste. Aktuellt gällande de nyanlände och den rädsla det främmande möter oss alla, *om jag vet vem jag är* så kan det vara lättare att *förstå vem du är*, det är min fria tolkning och den kan man både koppla till kristen tro men också om tankar kring det mellanmänniska (Buber 1995). Svenska Kyrkan idag står inför en utmaning att passa alla, de vill nå ut med sitt kristna budskap samtidigt som Svenska Kyrkan i hög grad jobbar med interreligiösa dialoger och relationer (Helgesson, Kjellin 2016, s.43).

De interreligiösa dialogerna som Svenska Kyrkan arbetar aktivt med är viktiga, dels för att Sverige är ett sekulariserat samhälle men ändå är många av dess invånare medlemmar i Svenska Kyrkan. Och dels så lever vi i en tid då många radikaliserar i sin tro. Denna radikalisering har inte ökat avståndet mellan trossamfunden, tvärtom vittnar religiösa ledare om att det avståndet har minskat då man behöver varandras hjälp för att stå emot mörka krafter. Istället för att se till varandras olika religioner så finner man en gemenskap och dialog i att man är en troende människa (Helgesson, Kjellin 2016, s.114–116). I samklang med denna studie är aspekterna på interreligiösa dialoger spännande då besökarna i soppköket är av olika religioner. Och hur man kommunicerar på högre nivå avspeglar sig på lägre till exempel i en soppköksverksamhet i en församling. Denna studie undersöker hur socialpedagogik beskrivs och utförs i Svenska Kyrkans diakonala soppköksverksamhet

Svenska Kyrkans diakonala verksamhet är lika mångfacetterad som antalet församlingar som existerar. Då det kommer till de mer välbärgade stadsdelarna så är mångfaldsarbetet som

dominerar i mer segregerade områden inte alls så befast (Helgesson, Kjellin 2016). Engels avhandling (2006) visar att diakonin ger omsorg om församlingens inre krets alltså de som redan har ett engagemang i församlingen. Problemet blir då att församlingarna i de mer välbärgade områdena utövar en typ av diakoni mer riktad åt, ofta resursstarkare grupper(Engel 2006) än de i segregerade områden. Diakoniarbetet blir då väldigt olika i de olika församlingarna vilket kan skapa en förvirring om vad Svenska Kyrkan står för och hur de arbetar.

Kopplat till det socialpedagogiska ämnesområdet så blir dualismen i ovanstående problemområde, olikheterna gällande det diakonala arbetet i de olika församlingarna, ett problem som kan kopplas till Madsens resonemang om de ansiktslösa relationerna (2006). Madsen förklarar de ansiktslösa relationerna som att individen innehar en bakgrund av förförståelse och tillit till själva systemet (2006, s.71). I det här fallet blir Svenska Kyrkan systemet och de anställda ”systemets ansikten” utåt (Madsen 2006, s.71) .De jag benämner som deltagarna i denna studie är individerna. Problemet blir då ur en socialpedagogisk vinkling vad som sker då dessa ”ansikten utåt” som representerar Svenska Kyrkan arbetar helt olika då det kommer till det diakonala arbetet och vad de representerar.

1.1 Förförståelsen

Denna studie utgår från en fenomenologisk ansats, vilket innebär ett intresse att utgå från aktörens egna perspektiv och livsvärld (Kvale& Brinkmann 2014, s.44). Då blir det viktigt att belysa min egen förförståelse, som jag gick in i detta arbete med, då min tolkning spelar roll för studien. Intresset för att göra en studie som involverade Svenska Kyrkan har uppkommit då jag från och till arbetat i en församling som pedagog. Detta gör att jag hade denna församling, som låg i ett välbärgat storstadsområde i åtanke då jag inledde denna studie. Mina tankar om diakoni och socialpedagogik var att dessa troligen inte låg i linje med varandra, då det jag hade sett av diakonin i den församling jag arbetat i, var av mer äldreinriktad karaktär med fokus på hembesök med tillhörande fika. Socialpedagogiska ämnesområdet kändes givet då det är vad den aktuella utbildningen där denna uppsats mynnar ut ur handlar om. Denna utbildning har givit mycket men framför allt socialpedagogiska glasögon att titta genom. Detta kombinerat med mitt arbete inom Svenska Kyrkan så blev valet av ämnet naturligt.

2. Bakgrund

I inledningen redogörs för Svenska Kyrkans viktiga arbete med interreligiösa dialoger. Detta arbete blir extra viktigt i och med flyktingvågen som kom 2015. De interreligiösa dialogerna i kombinationen med ett sekulariserat samhälle samt en viss identitetskris hos Svenska Kyrkan som organisation gör denna studie intressant ur många olika aspekter.

2.1 De nyanlända i Sverige

Hösten 2015 kulminerade flyktingvågen till Europa. Sverige mottog generöst i alla fall till en början, nyanlända. Med nyanländ menar jag de som anlät till Sverige och flytt av olika orsaker från sitt hemland, de som är så kallade papperslösa är de som befinner sig i Sverige utan identitetshandlingar vilket gör att de inte har några rättigheter i Sverige utöver de grundläggande mänskliga. Under månaderna oktober och november 2015 kom så många som 10 000 personer i veckan (Hellqvist& Sandberg 2017, s.9). Svenska Kyrkan har länge arbetat med nyanlända men som en följd av den enorma vågen så eskalerade deras arbete. Idag bedriver så mycket som 80% av församlingarna någon slags integrationsarbete (Hellqvist& Sandberg 2017). Vidare arbetar Svenska Kyrkan inte bara med de nyanlända utan också med de som fortfarande befinner sig på flykt, detta sker genom deras internationella arbete (Svenska Kyrkan, flyktingsituationen 2017). Den här studien kommer att utgå från diakonens perspektiv samt mina egna observationer.

2.2 Studiens relevans för ämnet socialpedagogik kan liknas vid ett träd som metafor

Socialpedagogiken i kyrkans regi finns den? Enligt Helgesson, Kjellin (2016, s.80–81) så arbetar församlingarna aktivt med fokus på starka socialpedagogiska begrepp så som gemenskap och delaktighet. Både i uppmaning till att rekrytera nya medlemmar men också för att beskriva vad som händer i Svenska Kyrkans verksamheter. Man vill vara en öppen kyrka, öppen för alla. Kyrkan som organisation är alltså en av flera socialpedagogiska arenor men de uttrycker sig inte så. Vissa broschyrer som Svenska Kyrkan erhåller har löv på försättsbladet för att symbolisera att vi alla är ett löv på ett träd, en del av en helhet, en del av en gemenskap. Denna bild blir väldigt socialpedagogisk. Bilden av trädet kan innefatta så många socialpedagogiska begrepp, spontana är trädet som kunskapens träd som innefattar begreppet *bildning*, stammen på trädet som *stödjare* av grenarna. Grenarnas sammankoppling som ett *nätverk* beroende av varandra. Samtidigt som löven är sina egna *individuella*. Intressant blir det då att koppla samman kyrkans arbete och socialpedagogik, att få Svenska Kyrkan att än mer arbeta utifrån socialpedagogiska tankar och förhållningssätt. Om Svenska Kyrkan sätter ord på *hur* man arbetar och vilka *metoder* man arbetar utifrån så befästs det arbetssättet, troligtvis så skulle man komma fram till att man arbetar socialpedagogiskt om man gick så systematiskt tillväga. Om kyrkan verkligen vill vara en kyrka för alla så är det socialpedagogiska perspektivet att arbeta utifrån oumbärligt för att i längden rekrytera nya medlemmar och göra sig starkare. Detta kan också kopplas tillbaka till det jag i inledningen redogör vad Madsen kallar ”de ansiktslösa relationerna” (2006). Vilket då gör att det

socialpedagogiska arbetet i kyrkan stärker både kyrkans ställning och gynnar de ”ansiktslösa relationerna”, relationen mellan individ och kyrkan som organisation, i detta fallet.

2.3 Diakonens roll i samhället

Att bli diakon är inte bara att gå en utbildning, det fundamentala är att känna ett kall, att det är Guds vilja. Sedan tillkommer högskolestudier om minst 180 högskolepoäng inom huvudområdena psykologi, socialt arbete, vård, medicin eller folkhälsa. Antagningsprocessen börjar med att en kontaktar aktuellt stifts stiftsdiakon, i slutändan är det biskopen i stiftet samt domkapitlet som godkänner en för eventuell diakonvigning men innan dess är det en lång väg att gå. Utöver fackutbildning krävs inom vissa stift att en går Svenska Kyrkans grundkurs, andra stift har inte det kravet. Svenska Kyrkans grundkurs är en utbildning på två terminer av heltidsstudier, den vänder sig till den som är intresserad av att arbeta i Svenska Kyrkans tjänst (Svenska Kyrkan 2017, grundkurs) Därefter tillkommer en praktikperiod på fyra veckor ute i en församling, därefter kallas till en antagningskonferens, på denna konferens möter de sökande en rad företrädare, dels från Svenska Kyrkan men också bland annat psykiatriker. Efter denna konferens är deltagarna förhoppningsvis godkända av biskopen för att sedermera söka till Svenska Kyrkans utbildningsinstitut i antingen Uppsala eller Lund (Svenska Kyrkan, 2017, att bli diakon).

Diakonens primära uppgift är att vara en länk mellan samhälle och kyrka, att samarbeta mellan olika aktörer så som sjukvård, socialtjänst och andra ideella organisationer. Vidare är en viktig roll för diakonen att hjälpa de som har hamnat utanför samhällets andra hjälpinstanser. Det fundamentala i diakonens roll är att vara en röst för de utsatta och belysa de svårigheter välfärdssamhället skapat och söka finna lösningar som gynnar den enskilde individen i detta, (Svenska Kyrkan, 2017, att bli diakon).

2.4 Församlingarna i förortsmiljö och segregerade områden

Svenska Kyrkans församlingar i redan utsatta områden, så som förorter och segregerade stadsdelar, innebär att de ställs inför en hel del utmaningar, men skapar samtidigt en djup meningsfullhet som kanske inte finns i mer traditionella församlingar (Helgesson, Kjellin 2016, s.16). Det finns ett nätverk för dessa församlingar som heter *Framtiden bor hos oss* detta nätverk bildades år 2000 för att stärka och utveckla dessa församlingar. Nätverket består av 22 församlingar utspridda i utsatta områden i Malmö, Göteborg, Linköping, Norrköping, Trollhättan, Södertälje och i Stockholm. Målet med nätverket är att belysa förhållanden i församlingarna, skapa påtryckningar på politisk nivå, sprida kunskap och dela erfarenheter (Svenska Kyrkan, *Framtiden bor hos oss*, 2017). Självfallet är alla dessa församlingar som nätverket innefattar inte homogena utan församlingarna präglas av de stadsdelar de ligger i och dess människor, samtidigt finns det mycket som förenar församlingarna. Dels att församlingarna verkar i förortsmiljöer där många människor har olika kulturella och religiösa bakgrunder med allt vad det kan innebära, samt att de är församlingar i minoritet, alltså att befolkningen i det aktuella området i liten grad är medlemmar av Svenska Kyrkan

(Helgesson, Kjellin 2016, s.18). Helgesson, Kjellin (2016) som jag refererar en del till i min studie, har gjort en studie vars syfte är att genom antropologiskt fältarbete beskriva och analysera det praktiska och reflekterande mångfaldsarbete som äger rum inom dessa församlingar. Helgesson, Kjellins studie (2016) visar att dessa församlingar blir och är ett rum för identitetskapande, meningsskapande, inkludering, exkludering, öppenhet och mångfald kontra gränsdragningar. Studien visar på en hel del utmaningar bland annat hur de olika församlingarna kan arbeta mångkulturellt och nytänkande samtidigt som behovet av trygghet och igenkänningsfaktorn är viktig (Helgesson, Kjellin 2016). Det förstnämnda arbetet, det mångkulturella för att få Svenska Kyrkan att bli en naturlig plats för alla oavsett religiös och kulturell åskådning och det sistnämnda, igenkänningsfaktorn kan vara viktig i arbetet som Svenska Kyrkan gör för att behålla de gamla medlemmarna. Helgesson, Kjellin (2016) jobbar också gällande hennes studie ute på fältet och studerar vid en av nätverksförsamlingarnas sopplunchen, hennes observation visar på att de av samma härkomst håller sig till varandra och inte beblandar sig särskilt med andra (2016, s. 139). Vidare blir diakonen en möjliggörare för deltagarna på olika sätt bland annat i kontakten med andra myndigheter, samt att diakonen måste välja vem eller vilka som först ska hjälpas på olika sätt utanför fokuset på ätandet eller görandet av soppa (Helgesson, Kjellin 2016, s. 140–141). Min studie utspelar sig också i en av de församlingar i skåne som tillhör nätverket *Framtiden bor hos oss* .

3. Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur socialpedagogiskt arbete beskrivs och utförs i Svenska Kyrkans diakonala soppköksverksamhet. Till hjälp för att undersöka syftet använder jag mig av fyra forskningsfrågor vilka är:

- Hur beskriver diakonen socialpedagogiskt arbete i kyrkans regi?
- Hur utförs socialpedagogik i handling?
- Vilken betydelse har diakonens tro i det socialpedagogiska arbetet?
- Hur hanterar diakonen maktaspekter i relation till deltagarna i soppköket?

4. Tidigare forskning

Då jag söker efter tidigare forskning på valda ämnet så vill jag få fram information om socialpedagogikens roll i Svenska Kyrkan. Dock är detta begrepp inte så forskat på när det gäller just församlingsarbetet inom Svenska Kyrkan. Jag väljer helt sonika att söka kunskap och tidigare forskning om Svenska Kyrkan och dess sociala arbete, vilket är en mycket stor och viktig del av Svenska Kyrkans arbete. Vid detta efterforskande inser jag snabbt att det är svårt att finna forskning som verkar helt oberoende och som inte har någon som helst koppling till religiösa samfund av något slag. De flesta forskare är helt enkelt själva kopplade till exempelvis Ersta Sköndahl eller Bräcke Diakoni där jag funnit vissa publikationer. Detta är dock å andra sidan vanligt då de flesta forskare på ett eller annat sätt är kopplade till sitt forskningsområde och är ofrånkomligt att vara helt oberoende sitt forskningsområde. Jag läser som alltid tidigare forskning med en kritisk och granskade hållning trots att publikationerna är granskade. Dessutom förhåller jag mig så objektivt jag bara kan till texterna jag läser då jag själv innehar ett engagemang inom Svenska Kyrkan.

Forskning jag funnit kopplar samman den religiösa organisationen som kyrkan som arena utgör, diakonen som spindeln i nätet och deltagarnas roll i soppköket. Denna treenighet, kyrka, diakon och deltagare blir i soppköket både beroende av varandra samt varandras största tillgångar för att verksamheten skall kunna äga rum, denna verksamhet ligger till grund för min forskning. Nyckelord vid sökandet har varit på svenska: *socialt arbete i kyrkan, diakonalt arbete, kyrkans arbete med utsatta grupper*. På engelska: *diaconal Works in churches, religious social work*. Jag har funnit artiklar via databaserna Libris och Google scholar och Swe Pub. Avsnittet tidigare forskning är strukturerat utifrån relevanta teman kopplat till denna studie. Dessa teman fokuserar på vilka som är målgrupper för diakonalt arbete, diakonens roll, belysa varför deltagarna kommer till soppköksverksamheten samt vem som passar för att arbeta som diakon.

4.1 Målgrupper för diakonalt arbete

Många av de deltagare som kommer till soppköket där denna studie har utgått från har en helt annan religion än den kristna och kommer från kulturer där deras religion har en mycket starkare roll i samhället än den kristna tron har i vårt. Detta i kombination med att man kanske kommer från platser där korrupktion och en stor utsatthet för vissa minoritetsbefolkningar är vanligt så är det inte ovanligt att deltagarna i soppköket inte litar vare sig på myndigheter eller organisationer i övrigt. Detta synsätt ligger i linje med Charlotte Engels avhandling om Svenska Kyrkans diakonala arbete där en frågeställning just är om man kan lita på Svenska Kyrkan och om det diakonala arbetet riktar sig till utsatta grupper eller mer resursstarka (2006). Engel utgår i sin avhandling från klassisk sekulariseringsteori enligt sociologerna Casanova och Dobbelaere (Engel 2006, s.37). För att i denna avhandling visa på kyrkans minskade makt och status. Casanova och Dobbelaere menar att denna minskade status har skett på grund av många faktorer, men att sociala processer så som moderniseringen av

samhället där industrialiseringen och den ökade urbaniseringen spelar en väsentlig roll (Engel 2006, s.37).

Syftet med studien är enligt Engel att analysera vilken inriktning det diakonala arbetet i Svenska Kyrkan har och på vilka bevekelsegrunder det görs (Engel 2006, s.63). Engel använder sig av en kvalitativ metod (2006, s.93). Hon benämner tillvägagångssättet som en diakonal inventering som hon utför, denna inventering har en deskriptiv ansats (Engel 2006, s. 90). Denna inventering görs med hjälp av semistrukturerade intervjuer (Engel 2006, s. 93).

Resultatet i Engels avhandling visar att det diakonala arbetet ofta riktas mot mer resursstarka grupper än de mest utsatta. Det diakonala arbetet blir inte så djupgående och man når inte de som är i störst behov av diakonin (2006, s.186–188). De kan exempelvis handla om att man säger sig inte komma i kontakt med de som verkligen behöver det (Engel 2006, s.188). En förklaring kan vara att vissa av kyrkans verksamheter är belagda med en avgift och då faller vissa grupper bort direkt, de som helt enkelt inte har råd. Vidare visar resultatet i Engels avhandling att det är lättare att engagera sig i de som redan har ett engagemang för kyrkan, alltså de redan kristna familjerna och de bättre bemedlade (2006, s.188). Det finns alltså en bekvämlighetsaspekt inblandat i resultatet. Kopplat till den här studien är Engels (2006) studie intressant då den här studien fokuserar på en kyrklig verksamhet i ett mycket segregerat område där många människor behöver mycket hjälp. Denna hjälp är det huvudsakligen kyrkan som organisation som får stå för det då de hjälpsökande ofta är papperslösa och därför faller utanför samhällets ramar. Kan detta verkligen vara ett problem i en församling i ett sådant utsatt område som den här studien belyser eller är Engels (2006) avhandlings resultat riktat till kyrkor och församlingar i mer välbärgade områden att lära sig av och ta till sig?

En annan forskare som har undersökt det diakonala arbetet inom Svenska Kyrkan är Stig Linde (2010) i hans studie är syftet att undersöka vad som händer när marknadsorienterade modeller för granskning och kvalitet tas i bruk i lokala församlingar med särskild uppmärksamhet på det diakonala arbetet (2010, s.22).

Lindes (2010) studie består av fyra delstudier som innefattar en inventeringsstudie, en arkivstudie, intervjuer samt fältobservationer. Som metod använder han sig av surveyundersökningar, intervjuer, dokumentstudier och observationer (Linde 2010, s.79). Linde menar att i vissa av delstudierna är frågeområdet smalt och studierna är förhållandevis små (2010, s.80). I motsats till Engels studie (2006) visar Lindes studie (2010) att det diakonala arbetet riktar sig utåt från församlingarna till de som behöver, samt diakonin påverkas i liten grad av av globala och marknadsorienterade modeller tas i bruk i församlingarna. Engels resultat (2006) samt Lindes resultat (2010) skiljer sig mycket åt varför det kopplat till den här studien blir intressant att ha med båda i tidigare forskningsdelen för att sedan jämföra vad den här studiens resultat liknar mest.

4.2 Diakoniutövarnas roll, en utmaning mellan professionellt socialt arbete och Guds kall

Tidigare forskning om diakoners yrkesutövning visar på att det finns en komplexitet i yrket att både vara välgörare på Guds uppdrag men också att till viss del förhålla sig till budgetar, lagar och förordningar, både kyrkans egna lag, kyrkoordningen samt Svea Rikes. Denna komplexitet kan påverka yrkesutövningen på så sätt att de som behöver den diakonala hjälpen blir drabbade. Så som det ju är i alla organisationer men i diakoners fall blir det en extra dimension att ta i beaktande. Att alltid utgå från ens vigningslöften, att på uppdrag av Gud vara en professionell utövare av det sociala arbetet genomsyrar diakonens yrkesutövning.

Följande artikel av Johnnes Eurich (2017) visar på denna dualism mellan det teologiska förhållningssättet och socialarbetarens expertis. Studien har gjorts i Tyskland. Den belyser utmaningarna och möjligheterna diakonerna och diakonissorna faktiskt står inför i dagens tyska samhälle.

Utgången i studien har varit att det har funnits vissa svårigheter med att kombinera den teologiska utgångspunkten som det diakonala arbetet utgår från, samt att vara en kugge i det hjul som den tyska välfärdssamhället utgörs av.

Studien utfördes med Survey undersökningar bestående av enkäter som kvantitativ metod. Syftet med studien var att belysa hur det kristnatroperspektivet kan fördjupas i diakoner och diakonissors yrkesroll utan att göra avkall på det professionella socialarbetarperspektivet. Urvalet var att intervjua anställda av German Diakoni och fokuset på frågorna låg på religiös orientering (Eurich 2017, s.1–4). Resultatet visade att individuella förhållningssätt inom den egna tron byggde ett fundament i det diakonala arbetet, alltså att de arbetade socialt professionellt, på uppdrag av Gud. Vidare viktiga aspekter som resultatet visade var att även om man var Guds välgörare och det var förste prioritet så var dessutom autonomi i utövandet viktigt (Eurich 2017, s. 6–7). Detta visade på diakoners svårigheter att röra sig mellan samhälle och kyrkan. Slutresultatet i studien förmedlar till oss läsare att när en diakon ställs inför dilemman där enskilda individer ofta är de som kommer i kläm låta vigningslöftena till Gud gå före den organisatoriska och kanske byråkratiska aspekterna. Detta gör diakonen väldigt ensam i sin roll på ett plan, å andra sidan har man Guds vilja i ryggen vilket ger en trygghet i yrkesutövandet. Kritik mot Eurich studie (2017) är att informanterna är en något homogent utvald grupp då alla har samma arbetsgivare, för att få ett mer tillförlitligt resultat skulle Eurich (2017) kunnat ha haft informanter från olika kyrkliga organisationer.

4.3 Varför kommer deltagarna till soppöket?

En tanke gällande denna studie är att belysa varför deltagarna oavsett religiös tillhörighet frekvent vecka efter vecka väljer att komma till soppöket? Ett enkelt svar kan vara den välkomnande stämningen och att deltagarna känner sig behövda. Men det ligger också något djupare bakom detta, vad en skulle kunna kalla ett fenomen. Till hjälp för att hitta förklaringar kring detta mångkulturella engagemang i soppöket fann jag en studie av Daniel Sjödin

(2011), han gör omfattande forskning där syftet är att analysera religionens betydelse, funktion och roll för migranter samt att utreda konsekvenserna för ett religiöst engagemang för integrations och segregationsprocesser.

Metoden Sjödins använder sig av består av intervjuer både av religiösa ledare samt migranter, dessa intervjuer är ostrukturerade och går av stapeln i olika miljöer (Sjödins 2011, s.64). Vidare använder han sig som metod av fallstudier på tre skånska orter, Landskrona, Malmö och i Helsingborg (Sjödins 2011, s.88). Dessutom kompletterar han dessa metoder med informella samtal och litteratur och statistik från Statistiska Centralbyrån (Sjödins 2011, s.59). Resultatet visar att religion har en stor betydelse för integrationsprocessen. Både den egna religionstillhörigheten men också religion som erbjudare av något annat.

I samklang med den här studien blir Sjödins studie (2011) viktig att belysa för att söka förståelse för de processer som pågår hos en migrerande människa, migrerande innebär i detta fall en människa som har förflyttats utanför sitt sammanhang på ett eller annat sätt. Detta förflyttande menar Sjödins (2011) innebär att det trygga, invanda tas ifrån en och kan skapa förvirring och utanförskap, men å andra sidan kan det för en individ också medföra en känsla av frihet och att starta om på nytt. Sjödins talar vidare om Bourdieus tankar om habitus och känsla för smak och att denna smak inte kan förvärfvas på samma sätt i det nya landet varför individerna söker ett sammanhang för att träffa likasinnade (Sjödins 2011, s.208).

Migrationssituationen för den enskilde innebär ofta stora trauman som mynnar ut i tankar och existentiella frågeställningar för den enskilde. Kritik mot Sjödins studie kan vara att det vid intervjutillfällena är svårt att validera informanternas ord samt att många av dem kan vara traumatiserade varför tillförlitligheten kan vara bristande.

En annan aspekt om varför nyanlända och papperslösa letar sig till soppköket visar Sandberg och Hellqvists studie, deras resultat är att besökarna kommer av olika anledningar men lyfter fram anledningarna att behovet av att någon lyssnar på dem samt att de vill ha råd och hjälp (Sandberg&Hellqvist 2016). Andra behov som tillfredställs hos de som letar sig till kyrkan är att de relationer som byggs i Svenska Kyrkans regi är informella till skillnad från de relationer som skapas i förhållanden till andra myndigheter (Sandberg& Hellqvist 2016, s.184).

Dessutom vittnar muslimer om att de känner ett förtroende för Svenska Kyrkan då de som de där lärt känna, är de människor som mest respekterat deras tro i förhållande till samhället i övrigt (Sandberg& Hellqvist 2016, s. 184). Sandberg och Hellqvist studie baseras på enkätstudier och fallstudier och syftet är med anledning av den flyktingvåg som kom 2015 att undersöka omfattningen av Svenska Kyrkans arbete på församlingsnivå som berör asylsökande och nyanlända samt hur verksamheten organiseras och vilka erfarenheter som gjorts i arbetet (2016, s. 11-12).Att just kyrkan och andra religiösa organisationer blir arenan för att träffas menar Sjödins kan vara att religiösa samfund av olika slag är experter inom området att ta sig an både dessa existentiella funderingarna samt att dessa organisationer är bra på att erbjuda hjälp samt att välkomna nyanlända (Sjödins 2011, s. 232). Vilket ju ligger i

linje med Sandberg och Hellqvist studie som ju också vittnar om att kyrkan är bra på att erbjuda hjälp (2016).

4.4 Att söka förståelse för yrket diakon

Vad som driver diakoner till att arbeta just som diakoner har vi varit inne på i och med Eurichs avhandling (2017), men vad som är ytterligare av intresse är att fundera på vilka människor som verkligen passar att arbeta som diakoner. Det är ett arbete där en träffar de allra mest utsatta i vårt samhälle och de som kanske just möts av kris eller chock. Vad behöver diakonen själv besitta för egenskaper?

Denna avhandling som jag här kommer presentera belyser just dessa aspekter, den fokuserar på diakoner i Norge men då Norges diakoni har i stort sett samma historia som vi i Sverige och besitter samma samhällsliga och kyrkoorganisatoriska status som här kan den appliceras på svenska omständigheter. Likheterna med Sverige är dels den historiska, och att antalet av befolkningen är i stor del medlemmar i Svenska Kyrkan och dess norska motsvarighet, något starkare ställning i Norge med sina 74,9% (Rodriguez, Nygaard 2015) mot Sveriges 68% (www.svenskakyrkan.se) Det är forskaren Marianne Rodriguez Nygaard som i sin avhandling "Caring to know or knowing to care" som undersöker detta, Syftet med hennes studie är egentligen att finna empirisk förståelse för diakonens professionella kunskap (Rodriguez, Nygaard 2015, s 2). Denna studie består egentligen av tre delstudier där jag har tagit med essensen i delar av dessa. Delstudierna består av fältobservationer i Norge där forskaren följer diakonernas arbete, den andra delen är en teoretisk del där hon analyserar tidigare forskningsmaterial och andra dokument och där drar slutsatser för att belysa syftet med studien. Och den tredje delen består av halvstrukturerade intervjuer med fem norska diakoner (Rodriguez, Nygaard 2015). Nygaard fokuserar på processerna och kvalitéerna hos diakonerna, vad de har för personlighetsdrag som passar arbetet och vilka verktyg de plockar fram för att göra sitt arbete (Rodriguez Nygaard 2015, s. 47).

Resultatet visar att diakonerna dels arbetar utifrån deras tro som grund samma som i Eurich studie (2017). Och dels att de verkar utifrån en vetenskaplig social humanistisk aspekt (Rodriguez Nygaard 2015, s.74). Dessutom hänvisar Nygaard (2015) till en teoretisk modell som belyser fem starka egenskaper en diakon bör besitta för att göra sitt jobb så bra som möjligt, dessa egenskaper var att kunna skapa ömsesidigt förtroende i relationer, inneha en aktiv empatiförmåga, att vara hjälpsam och att finna på råd, inte verka fördömande, och att inneha en vad som författaren benämner som en "can do spirit" jag översätter det till en inneboende förmåga att förmedla att ingenting är omöjligt (Rodriguez Nygaard 2015, s.47).

Vidare aspekter på det diakonala yrket och dess drivkraft var att den tvådelade rollen som både Eurich (2017) och Rodriguez Nygaard (2015) talar om kunde inbegripa vissa svårigheter men också möjligheter. Möjligheterna och det positiva i sammanhanget var att det visade sig givande att verka som spindel i nätet och lösa uppgifter i olika kontexter men att yrkesrollen då diakonerna arbetar med olika människor i olika sammanhang, där diakonerna verkade som

självständig yrkesgrupp kunde innebära att de kände sig i periferin (Rodriguez, Nygaard 2015, s.94). Kritik mot denna studie skulle kunna vara att antalet diakoner är förhållandevis nätt i motsats till att studien är så pass stor. Kopplat till den här studien blir det intressant dels för att belysa forskningsfrågan om vad diakonens tro spelar för roll i soppköksverksamheten men också för att besvara och belysa övriga forskningsfrågor.

5. Studiens teoretiska ramverk

Studiens teoretiska ramverk utgörs av socialpedagogisk teori samt maktteori, med fokus på begreppen delaktighet, inkludering och empowerment. Valet av teorier grundas på studiens syfte, hur socialpedagogiskt arbete beskrivs och utförs i Svenska Kyrkans diakonala soppköksverksamhet, varför socialpedagogisk teori valdes med fokus på begreppen delaktighet, inkludering och empowerment. Detta för att undersöka om det socialpedagogiska arbetet i soppköksverksamheten innefattade dessa begrepp. Maktteorin är ett komplement till socialpedagogisk teori för att när, deltagarna kommer till soppköket i Svenska Kyrkan, så skapas automatsikt en maktsituation där deltagarna är i underläge, och maktteorin kunde hjälpa mig att se dessa maktspekter och sätta ord på dem (Tengqvist 2007, s.86). Dessutom hjälper maktteorin till att fokusera på forskningsfrågan hur diakonen hanterar maktspekter i relation till deltagarna i soppköket

Nedan redogörs vad viktiga begrepp inom den socialpedagogisk teorin samt maktteori innebär och olika tankar om begreppen.

5.1 Socialpedagogisk teori

Hämäläinen resonerar kring hur begreppen delaktighet, inkludering och empowerment utifrån socialpedagogisk teori, kan ses ur ett samhällsligt perspektiv, ur ett relationsorienterat perspektiv samt ur ett hjälpperspektiv (2013, s.48). Vidare kopplas dessa begrepp till diakonens roll i soppköket.

De tre perspektiven valdes ut för att förstå begreppen utifrån de tre aspekterna för att:

- kyrkan som organisation, där ju diakonens yrkesprofession utgår från är en, och har alltid varit en spegling av hur det aktuella samhället ser ut i stort.

-det relationsorienterade perspektivet är aktuellt att utgå från då diakonen i soppköket skapar relationer med dess deltagare.

- hjälpperspektivet är viktigt att ta med då många av deltagarna i soppköket är i en mycket utsatt situation och faktiskt behöver hjälp.

Begreppet socialpedagogik uppstod i Tyskland redan 1844 där det då användes av Karl Mager som ett samlat begrepp för fostran och pedagogik i samklang (Madsen 2006, s.41). Filosofen Natorp fyllde sedan begreppet socialpedagogik med innehåll liknande det vi kan relatera till idag då Natorp intresserade sig för bildning i samhället samt fokus på demokratiska principer

i fostrandet (Madsen 2006, s.41). Natorp representerade på sin tid en av två uppfattningar om socialpedagogik där hans hållning var att socialpedagogik stod för all pedagogik och utbildningsteori i allmänhet. Den andra uppfattningen om vad socialpedagogik innefattade stod den tyske filosofen Hermann Nohl för, han menade att socialpedagogiken var ett eget fält och att detta fält var riktat mot professionella socialarbetare (Hämäläinen 2013, s.50). Fokuset på socialpedagogiken i den här studien kan liknas vis Natorps hållning om att socialpedagogiken stod för all pedagogik samt utbildningsteori. Detta, då ju kyrkans uppgift inte är att fostra på så sätt som Mager menade på sin tid. Samt att Natorps uppfattning är modernare och kyrkans arbetssätt måste vara modernt på så sätt att om de inte följer sin samtid och speglar sitt samhälle så blir det svårt att verka som en kyrka för alla.

Studien kommer att utgå från tre relevanta begrepp inom socialpedagogiken

- *Delaktighet*
- *Inkludering*
- *Empowerment*

5.2 Delaktighet

Ur ett samhällsligt perspektiv kan delaktighet ses som motsatsen till den differentiering som vi ser mer och mer. Samhället i stort består av grupper och klasser som utvecklar tankar och förutfattade uppfattningar om varandra (Madsen 2006, s.67). Samtidigt som vi blir mer individualiserade så blir vissa grupper och dess individer än mer marginaliserade. Detta gör att delaktighet på en samhällslig nivå blir något fundamentalt om vi vill uppnå ett varmare och mer enat samhällsklimat (Madsen 2006, s.68). Dessutom skriver organisationen kyrkan själva i deras kyrkoskrivelse gällande åren 2016–2018 att de skall bidra till gränsöverskridande gemenskaper (Helgesson, Kjellin 2016, s.29). Detta gör att detta delaktighetsbegrepp kopplat till den samhällsliga kontexten blir mycket aktuell.

En mer kritisk hållning till begreppet delaktighet står författaren Gustavsson för (2010), han menar att delaktighetsbegreppet har växt fram de senaste 40 åren i samband med att finna en lösning på sociala problem så som utanförskap och underordningsproblem (Gustavsson 2010, s.25).

Ur ett relationsperspektiv är delaktighet den förhoppning om medverkande som de individer som kommer till soppköket faktiskt efterfrågar eller hoppas på. Madsen (2006) beskriver den här typen av relationer mellan individ och samhällsliga system, som vi här kan koppla kyrkan som organisation till, som de ansiktslösa relationerna (Madsen 2006, s.70–71). För att individen skall få tilltro till systemet, alltså kyrkan så måste goda mänskliga relationer få frodas där. Kopplat till denna studie innebär det att ett stort ansvar vilar på diakonens axlar för att skapa relationer för att få deltagarna att känna sig just delaktiga. Inte bara för att få dem att känna sig delaktiga för stunden utan också för att det i det långa loppet gynnar medborgarnas

tillit till kyrkan vilket gör att kyrkans ställning i samhället stärks. Det blir en organisation att räkna med.

Ur ett hjälpperspektiv kan delaktighet i soppköket ses som ett forum för att få konkret hjälp. Att hjälpa är en del av det kristna uppdraget en diakon faktiskt avlägger ett löfte om att göra. Vissa av deltagarna i soppköket är papperslösa vilket gör att de faktiskt inte kan förvärva sig hjälp på annat sätt i samhället än genom just kyrkan.

Kritik i förhållande till begreppet delaktighet kopplat till deltagarna i soppköket, kan vara att delaktigheten inte alltid är av godo. Många av deltagarna har flytt från kris och oroligheter. Delaktigheten kan bli ett forum där traumatiska upplevelser dras upp vilket kan vara svårt för den enskilde deltagaren att bemästra beroende på var i läkeprocessen denne befinner sig. Bakgrunden och de likartade referensramarna hos deltagarna kan alltså innebära att man påverkas negativt av varandras situation (Abdullah, Risenfors 2013, s. 117). Delaktighetsbegreppet blir på så sätt också viktigt att ha med i analysen att utifrån Abdullah och Risenfors perspektiv (2013) fokusera på eventuella negativa aspekter av delaktighet, men också ur en positiv aspekt.

5.3 Inkludering

Inklusion är processen som sker när någon eller något inkluderas i någonting, att medräknas i en helhet och att denna helhet anpassas efter det som medräknas (Madsen 2006, s.172–173). Inkludering är alltså hur samhället eller i denna studies fall, hur kyrkan förhåller sig till de deltagare som kommer och om man lyckas med detta genom att deltagarna då känner sig inkluderade. Kyrkan gör försök till att vara en inkluderande arena för alla, inte bara dess medlemmar och kanske särskilt att förortskyrkor och kyrkor i segregerade områden arbetar ännu mer för att nå alla utsatta i just deras närområde. Detta kan ses i form av att kyrkorna utgör självklara mötesplatser och församlingarna har ofta en omfattande verksamhet som riktar sig både mot barn, ungdomar vuxna samt äldre, dessutom arbetar församlingarna aktivt med diakonin som riktar sig mot alla (Helgesson, Kjellin 2016, s.18–19).

Detta inkluderande arbetssätt kan vara en svår balansgång mellan att vara just en inkluderande organisation utan att göra avkall på den teologiska övertygelsen. Dessutom för att framföra lite kritik mot begreppet inkludering så krävs det ju ett visst mått av villighet från det som skall inkluderas, detta i sin tur medför olika aspekter av maktutövande även om intentionerna till inkluderingen som sådan, från början, varit goda. För att råda bot på eller i varje fall minska de negativa effekterna av inkluderingsprocessen kan medvetandegörandet av processerna som pågår avdramatisera detta något.

Inkludering på relationsnivå kan innefatta många aspekter bland annat att deltagarna i soppköket skapar sig relationer mellan varandra och till diakonen. Att det inte bara är diakonens roll eller de andra som arbetar med soppkökets roll att inkludera deltagarna utan det faktiskt är ett gemensamt ansvar att alla skapar relationer till varandra. Som i sin tur skapar ett inkluderande klimat. Vikten av att mötas där man är just nu viktigt, att erkänna

varandra och att se varandra är också fundamentalt vid relationsskapande inkludering och när det kommer till utsatta människor så kan gemenskapen som en inkluderande miljö erbjuda fungera som ett skydd istället för att vara något krävande (Madsen 2006, s.282).

Inkluderingen fungerar som ett positivt filter gentemot ett hotande fält utanför.

Inkludering ur ett hjälpperspektiv kan innefatta att ju mer inkluderade i ett sammanhang en människa är desto lättare kan det vara att förvärva sig den hjälp individen behöver.

5.4 Empowerment som förhållningssätt

Kyrkan har historiskt sett använt en något paternalistisk hållning gentemot dess besökare. Detta kan ses i form av exempelvis den pastorala maktens utövande som redovisas nedan. Denna hållning har lyckligtvis ersatts av något annat. Den paternalistiska hållningen gentemot marginaliserade och utsatta grupper har härskat sedan tidernas begynnelse. Det handlar om kontroll och att utföra direktiv gentemot dessa grupper för att ens egna intressen skall råda (Starrin 2007, s.68–69). Denna paternalistiska hållning har kyrkan historiskt sett varit stor utövare av. Dock verkar det nya tänket om vikten av egenmakt letat sig in även här. Kyrkan strävar efter att vara tillgänglig för alla varför frälsning och omvändning inte kan vara det primära. På Kyrklig nivå handlar detta förhållningssätt om att synliggöra och att förändra maktstrukturer så att det uttrycker respekt för alla människors lika värde (Tenqvist 2007, s.84). Empowerment på samhällsnivå handlar om att stärka utsatta grupper genom att exempelvis motarbeta inlärd hjälplöshet steg för steg och att få gruppen att själva mobilisera sina krafter (Tenqvist 2007, s.86). Dock går att finna en hel del kritik emot begreppet empowerment, Payne menar att det förvisso är ett gott förhållningssätt gentemot de individer som kan förvärva sig empowerment, men att det innefattar maktaspekter där någon ger och där någon tar (Payne 2005, s. 375). Vidare menar författaren (2005) att mycket av ansvaret ligger på individen själv att förvärva sig empowerment som begrepp och att det i många fall inte är möjligt då många individer inte kan uppbringa den kraften (Payne 2005, s.376). Payne (2005) menar att begreppet kräver ett visst mått av egen styrka och inneboende kraft hos den individ som skall förvärfvas det. Alltså är detta ett begrepp som är svårt att använda på individnivå hos de mest utsatta och maktlösa människorna.

Fundamentala utgångspunkter inom empowermentbegreppet är att människan innehar förmågor och kompetenser men att dessa förmågor och kompetenser trycks ner av en utvecklad rädsla för auktoriteter och professionella utövare (Starrin 2007, s.71). Detta kan inom vissa utsatta grupper vara särskilt framgående varför det behövs byggas förtroendeingivande relationer mellan just dessa kategorier av människor för att överbrygga problem så som inlärd hjälplöshet. Då de auktoritärans positioner avdramatiseras så blir följden att de utsatta grupperna kan få tillit till sina egna tankar och lösningar på problem, alltså har man genom relationer och överbryggande arbetssätt skapat empowerment.

Hjälpperspektivet och empowerment rimmar illa å andra sidan handlar empowerment om att medvetandegöra, att lita till sig själv och att belysa vilka resurser en har i sig själv eller kan ta

del av i exempelvis ett samhälle. Och även utsatta människor har ju ett medvetande i allra högsta grad och om man innehar ett uns av empowerment så vet man också när man är verkligt hjälplös och behöver hjälp utifrån, när man inte kan råda över sin egen situation. Så empowerment och hjälpperspektivet går hand i hand. Hur mycket empowerment man än har som grupp eller på individnivå så behöver man vissa gånger i livet reell hjälp. Detta är allmänmänskligt.

Alla deltagare kan inte tillgodogöra sig empowerment, då många av dem är för hjälplösa helt enkelt. Detta gör empowermentbegreppet intressant att ha med i analysen för att se på hur och om det används i soppköksverksamheten.

5.5 Makt

För att förstå den pastorala makten bör den disciplinära makten presenteras om än i liten utsträckning, då dessa två aspekter ligger i linje med varandra.

Den disciplinära makten enligt Foucault är en makt som har tagit över den kroppsliga bestraffningen som förr utövades på torg inför allmän beskådan. Historiskt sett verkade den disciplinära makten för att skrämja och för att avskräcka. För att hålla medborgarna i styr helt enkelt. Den disciplinära makten verkar på samma sätt idag om än i annan form. I dagens samhälle letar den sig in på exempelvis skolor, arbetsplatser och i fängelser. Dess syfte kopplat till vårt samhälle är inte att tortera och att straffa utan att styra och kontrollera individen. Exempelvis genom att komma för sent till lektion eller att icke vara produktiv på sitt arbete.(Nilsson, 2008). Kritik mot Foucaults tankar om den disciplinära makten är att han får den att klinga negativt. En kan vända på det och se den disciplinära makten som en rent välvillig makt. Om denna makt inte skulle finnas kan man ponera att befolkningen inte skulle vara så upplysta som vi i mångt och mycket faktiskt är. Den disciplinära makten kan ur en positiv aspekt ses som information. Och informationssamhället som vi lever i skulle vara svårt att tänka sig vara utan, svårigheter med den disciplinära makten på individnivå är att kritisk granska informationen, att vara ens egen censureringsapparat ställer stora krav på de enskilda. Sammanfattningsvis så är den disciplinära makten både av godo och av ondo(Nilsson 2008).

Den disciplinära makten blir självreglerande då individen tror sig vara övervakad, här kan man dra paralleller till och det gjorde också Foucault till 1700-tals filosofen Benthams fängelsemodell Panoptikon där fångarna inte kunde veta när de var övervakade. Att inte veta när de var övervakade gjorde att de betedde sig som om de alltid var övervakade av det ”allseendeögat” (Nilsson 2008, s. 108–109). Idag är det ”allseendeögat” (Nilsson, 2008) all den övervakning som sker exempelvis från staten med uttalat syfte att skydda oss medborgare.

Den disciplinära makten kan förstås som en makt som har en hierarkisk översyn eller att man som individ tror att det finns en seende. Den pastorala makten kan istället beskrivas som något som skapas för människans egen skull.

Patoralmaktsbegreppet myntades av Michael Foucault. Innebar ur ett historiskt perspektiv den makt som kyrkan och kyrkoherden innehade. Således en kontroll över sin församling och dess individer. Den uttalade makten var att församlingsmedlemmarna skulle uppnå frälsning i nästkommande liv och på grund av detta så behövde kyrkoherden veta om och ta del av medlemmarnas innersta själsliga värld, hela det levande livet igenom (Järvinen 2013, s.285). I relationen mellan den hjälpende och den som behöver hjälp, i församlingen i förhållande till prästen som Guds budbärare, där föds pastoralmakten.

Idag har kyrkan till viss del förlorat den funktion och makt den en gång hade. Vi kan istället finna den pastorala makten överallt i samhället. Målet för den pastorala makten har också det förändrats över tid, från att ha varit en kyrklig kontroll över församlingsmedlemmar med det yttersta hotet om att inte få uppnå själslig frälsning i livet efter detta till att idag vara en samhällelig kontroll över kropp och själ i detta liv (Järvinen 2013, s.285).

Den pastorala makten i dag finner vi överallt omkring oss i form av påtryckningar att uppnå hälsa, skönhet och livskvalitet samt att ta kontrollen över våra liv. Kontroll är ett tungt vägande ord för vad pastoralmakten innebär idag. Vi skall ta kontroll över kropp och själ och den pastorala makten innebär också ett visst mått av att ta kontroll över yttre faktorer så som att förutspå potentiella yttre faror och att skydda sig mot dem.

Pastoralmaktens utövare är inte längre kyrkan med kyrkoherden i spetsen utan det kan vara läkare, socialarbetare och såklart kyrkan också. Den pastorala makten utövas med tankar om att vara välvillig och se till individens bästa, men dess ursprungliga baksida lever i allra högsta grad kvar. Denna baksida är att den innebär kontroll av individen. Då den pastorala makten allt som oftast utövas ur ren välvilja är den mycket svår för individen att skydda sig emot. Maktbegreppet kommer att användas i analysen för att synliggöra eventuella maktutövanden i soppköksverksamheten. Kopplat till denna studie är det intressant att titta på strukturer vad som sker i soppköket ur ett pastoralmaktsperspektiv. Letar den välvilliga makten sig in i soppköket? Och hur ser den i så fall ut? Och hur kan man synliggöra den? Frågor att klura på.

En annan vinkling på maktbegreppet står författarna Svensson, Johansson&Laanemets för, de resonerar kring makt, att den som har tolkningsföreträdet är den som innehar makten och makten att utöva den negativt (2014, s.106). Kopplat till den här studien så är det diakonen som har tolkningsföreträdet och i viss mån, de andra anställda i Svenska Kyrkan just för att de är anställda och inte deltagare. Negativa aspekter på detta tolkningsföreträde kan vara att de som faktiskt är anställda av Svenska Kyrkan innehar en lojalitet emot organisationen som skulle kunna innebära negativa följder för deltagarna i soppköket (Svensson, Johansson&Laanemets 2014, s.106-107). Detta perspektiv belyser en makt som ligger hos den

överordnade att missbruka och bruka på ett tydligare sätt, till skillnad från Foucaults perspektiv på disciplinär makt och pastoralmakt som innefattar ett perspektiv, där makten uppfattas som mer välvillig, då den innehåller information och upplysande, som skall verka för deltagarnas bästa (Nilsson, 2008).

6. Metod

För att undersöka hur socialpedagogik beskrivs och utförs i Svenska Kyrkans diakonala soppköksverksamhet användes halvstrukturerade intervjuer samt deltagande observation som metod. Jag hade en informant, diakonen och vi hade tre intervju-sessioner. Varje intervju föregicks av en deltagande observation i Svenska Kyrkans soppköksverksamhet. Det gick max en vecka mellan deltagande observation och halvstrukturerad intervju. Nedan följer en presentation av informanten som jag vidare kallar diakonen samt en kort miljöbeskrivning av soppköket. Jag tar med tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet hos diakonen, detta för att jag tror att det fylliga materialet och diakonens förhållningssätt i soppköksverksamheten har att göra med, dels hennes utbildning och arbetslivserfarenhet. Kopplat till den fenomenologiska ansatsen i den här studien så blir diakonens bakgrund och utbildning väsentlig. Diakonen som för att tydliggöra, diakonvigdes bara veckor efter att studien genomfördes.

6.1 Presentation av diakonen:

53 årig kvinna

Utbildning: Socialpedagogiska programmet, treårig högskoleutbildning

Diakonvigning juni 2017, kort erfarenhet att arbeta som diakonvigd vid tiden för studien.

Arbetsliv i övrigt: En mångsysslare som har arbetat med allt från att vara skräddare till att inneha chefsbefattning inom näringslivet. Dessutom arbetat inom socialtjänsten.

Aktuellt arbetsliv: Har sedan två år tillbaka arbetat i den skånska församling där studien utgår från. Arbetar under befattningen diakon trots att vinningen än ej genomförts vid studiens tidpunkt.

6.2 Sammanfattande miljöbeskrivning av soppköksverksamheten:

Deltagare: Huvudsakligen kvinnor, ibland några barn och två män varav en anställd av Svenska Kyrkan. Majoriteten är papperslösa. Olika antal från gång till gång men runt 10 stycken.

Religionstillhörighet: Blandat, huvudsakligen muslimer samt kristna. Men också någon uttalad ateist.

Verksamheten består av att alla deltagare tillsammans skapar en sopplunch för övriga församlingsmedlemmar samt för alla andra som vill komma och äta. Deltagarna serverar tillsammans denna soppa samt äter själva när det passar verksamheten. Målet är att deltagare skall beblanda sig med övriga gäster vid själva måltiden.

6.3 Datainsamlingen

De halvstrukturerade intervjuerna genomfördes för att ge mer tyngd åt de observerade fenomenen samt verifiera det observerade varför intervjuerna gjordes relativt nära observationerna tidsmässigt. Detta för att jag skulle ha observerade skeenden färskt i minnet och jag följde upp dessa skeenden med frågor till diakonen. Fördelen med att kombinera fältobservationer med halvstrukturerade intervjuer är att jag dels iakttog det som skedde och skapade mig en egen uppfattning om fenomenet, detta gjorde att jag kunde fördjupa min kunskap genom uppföljande frågor i den halvstrukturerade intervjun (Hjerm, Lindgren & Nilsson 2014, s. 49). Detta systematiska arbete, att kombinera deltagande observation med halvstrukturerad intervju gjorde att funna ledtrådar kunde bearbetas än mer i de olika tillvägagångssätten (Bryman 1997, s.61). Dessutom byggde mina intervjufrågor på de anteckningar jag gjorde under observationerna. Denna metod för datainsamlande, att både utöva observation och intervjua var fruktbart då metoderna drog nytta av varandra samt att de gav upphov till nya perspektiv och infallsvinklar, till exempel kunde jag vid mina observationer ana att diakonen hade en tanke bakom att låta deltagarna själva lösa en uppgift gällande bakning, att följa receptet och dessutom samla ihop alla ingredienser, detta hade diakonen snabbast kunna göra själv men istället överlade hon allt detta ansvar för uppgiften på deltagarna att lösa. Jag följde då upp det jag anade under observationstillfället, att hon tänkte socialpedagogiskt kring detta delegerande av ansvar vid intervjutillfället (Fangen 2005, s.189).

Nackdelen med att kombinera fältobservationer med halvstrukturerade intervjuer är att det kan vara svårt att validera studien då mycket av det som framkom var betingat av vad som undersöktes där och då, med det menar jag att det observerade skeendena är kontextbaserade just till de tillfällen jag var på plats och det är svårt för en ny observatör att uppleva samma skeenden, om inte omöjligt. Observationsschemat baserades på studiens syfte och forskningsfrågor, hur beskrivs och utförs socialpedagogiskt arbete i Svenska Kyrkans regi? Hur beskriver diakonen socialpedagogiskt arbete i kyrkans regi? Hur utförs socialpedagogik i handling? Vilken betydelse har diakonens tro i det socialpedagogiska arbetet? Hur hanterar

diakonen maktaspekter i relation till deltagarna i soppköket? Tabellen (tab 1.) som exemplifieras nedan baseras på studiens huvudsyfte samt forskningsfrågan om vilken betydelse diakonens tro har i det socialpedagogiska arbetet. Tabellen (tab 1.) är ett observationsschema där iakttagelserna fylldes i för hand. Efter iakttagelser vid observationerna skapades en intervjuguide med fokus på syfte och forskningsfrågor men också på observationens iakttagelser.

Tabell 1.

Dialog/kommunikation			
Vem tar initiativ till dialog/kommunikation?	Diakonen 8ggr	Deltagare 6ggr	Annan/Andra 5ggr
Hur responderar diakonen?	Ger tillåtelse till att ta egna initiativ		
Hur kommer tron till uttryck i dialog?	Nyfikenhet på varandra!	Inga motsättningar!	
Görs socialpedagogik rent verbalt/dialogmässigt?	Ja! Genom att ge mer eller mindre fria tyglar för deltagarna att tänka själva och genomföra.	Exempelvis bakning!	

6.4 Deltagande fältobservationer

Deltagande observation innebär att en, genom att delta i det studerade människornas vardagsliv, samla in empiriska data (Fangen 2005, s.29). Fördelen med att använda deltagande observation var att skapa sig en så bred bild av de skeende som visade sig (Bryman 1997, s.58). Detta för att med egna ögon se socialpedagogik utföras i handling. Denna deltagande observationsmetods grundläggande aspekt är att vara en deltagare men att inte påverka skeenden, medvetet eller omedvetet i en viss riktning (Fangen 2005, 141). Vilket är en stor utmaning i forskarens roll.

Vid tre tillfällen observerades vad som ägde rum i soppköket. Fokus låg på processer och skeenden med studiens syfte, forskningsfrågor, tidigare forskning och teorier som utgångspunkt. Ovan exemplifierad tabell (tab 1.) utgjorde en av tre mallar och i kolumnerna så fylldes fältanteckningar i förhand .Fördelen med deltagande observation var att jag kom nära deltagarna i deras sammanhang där allt hände naturligt, dessutom skapade det ett engagemang från min sida till deltagarna som inte hade varit möjligt annars (Fangen 2005, s.7).En annan fördel med deltagande observation var att jag fick träna min analytiska förmåga, sålla i vad som skulle nedtecknas och vad som hade relevans för min studies syfte (Fangen 2005, s.77). Nackdelen med deltagande observation som metod är att den är väldigt kontextbaserad och svår för nästkommande forskare att observera exakt samma sak men till viss del skulle det kunna gå att genomföra, om den forskaren hade samma observationsschema och drog liknande slutsatser som mig, dock så är observationer väldigt bundna av skeenden just vid den observerade tidpunkten, innefattande dess människor, interaktioner och sammanhang (Fangen 2005, s.271). Ytterligare nackdel är att det är svårt för forskaren att hitta sin roll, att vara en deltagare men ändå inte, det fick jag som erfara då gruppen jag studerade var väldigt välkomnade till sin natur, milt uttryck. De fullkomligt drog in mig i gemenskapen vilket ibland gav mig svårigheter att överhuvudtaget utöva någon observation. De var nyfikna på mig, inte i min roll som forskare utan de ville veta och lära känna vem jag var. Det gav mig svårigheter med att finna en bra kombination mellan min forskarroll och mitt privata jag, som var det som intresserade deltagarna, mer om det under rubriken etiska överväganden

6.5 Halvstrukturerad intervju

Fördelen med de halvstrukturerade intervjuerna är att en får en god bild av intervjupersonens upplevelse av det valda ämnet (Kvale& Brinkmann 2014, s.43). I denna studies fall var intervjuerna ett viktigt komplement till de deltagande observationerna då jag fick förklarat och förståelse för vad jag upplevde under observationerna, ofta bekräftelse på det jag anat eller i vissa fall fick mina aningar förkastade. Den halvstrukturerade intervjun var varken ett vardagssamtal eller ett frågeformulär, jag hade min intervjuguide att förhålla mig till och intervjuerna föll väl ut då diakonen och jag samspelade väl (Kvale&Brinkmann 2014, 44). Detta goda samspel gjorde att hamnade någonstans mitt emellan frågeformuläret och vardagssamtalet vilket gav många möjligheter.

6.6 Den fenomenologiska ansatsen och kvalitativ metod

Den fenomenologiska ansatsen har historiskt sätt varit förhärskande då det kommer till kvalitativ forskning (Kvale& Brinkmann 2014, s. 44). Kopplat till den här studien är den fenomenologiska ansatsen rätt då den beskriver världen utifrån intervjupersonens eget perspektiv, som forskare är en bara en tolkare av vad intervjupersonen förmedlar, dessutom får forskaren tillgång till nyanser och essenser i intervjupersonens livsvärld som en kanske inte hade räknat med. Detta skapar nya spännande infallsvinklar (Kvale& Brinkmann 2014, s. 45). Dessa spännande infallsvinklar inbegriper fenomenologiska aspekter så som informantens livsvärld, alltså dennes perspektiv på olika upplevelser av den levda världen (Kvale& Brinkmann 2014, s.46). Att söka förstå meningen i informantens beskrivningar av de aktuella fenomenen av det som diskuteras (Kvale&Brinkmann 2014, s.47). Den fenomenologiska ansatsen kräver mycket av intervjuaren bland annat självkännedom och framför allt självreflektion. Var en står i förhållandet till informanten, situationen och kunskapsstoffet, alltså intervjuguiden, i fallet med halvstrukturerad intervju. Vidare, som observatör blir den fenomenologiska ansatsen en utmaning för att fånga upp det relevanta i det observerade. Att belysa den subjektiva erfarenheten i dess renaste form (Bryman 1997, s.65). Vidare, fenomenologisk utmaning som observatör är att inför mig själv reflektera över mina egna perspektiv i förhållandet till det som jag observerade. Den här studiens syfte är om att söka svar på hur det utförs socialpedagogik i Svenska Kyrkan, en av forskningsfrågorna är att fånga hur socialpedagogiken beskrivs varför kvalitativ metod också känns given i sammanhanget. Kvalitativ metod innebär att fånga en djupare mening, att finna essensen i det

utforskade (Kvale& Brinkmann 2014). Att med kvantitativ metod söka svaret på mitt syfte med studien hade blivit en utmaning. Dels tidsmässigt men också då jag inte eftersöker en generaliserbar kunskap som kan appliceras på en hel population (Hjerm, Lindgren& Nilsson 2014, s.167).

6.7 Forskningsetik och etiska överväganden

Innebär att reflektera över om min studie var etiskt försvarbar vilket jag kände att jag kunde stå för då det mänskliga lidandet den skulle kunna uppbringa kändes ringa om överhuvudtaget det skulle ske alls (Fangen 2005, s.209).Då jag arbetat under hela min studietid från och till inom just Svenska Kyrkan som pedagog så kändes det än mer naturligt vid valet av ämne. Dock gjorde det att jag hade med mig en viss förförståelse då jag inledde denna studie. Då jag arbetat i en välbärgad församling i ett storstadsområde innebar min förförståelse om diakoni att den främst riktade sig till fattiga människor och till äldre ensamma människor, för mig innebar denna typ av diakoni att exempelvis dela ut matchcheckar i slutet av månaden eller göra hembesök till de äldre. Diakonin utövades här utan synliga inslag av någon socialpedagogik. Denna uppfattning om vad diakoni innebar hade jag med mig då jag inledde min studie.

Etiska aspekter att belysa under en intervjusituation är att reflektera över den maktsituation den faktiskt innebär och därom reflektera över min roll som överordnad och utgå från att göra situationen så bra som möjligt för mig och informanten så att vi båda kände oss nöjda efter att intervjun var över (Kvale& Brinkmann 2014, s.111). Detta förhållningssätt innebär många aspekter, bland annat att informera om de rättigheter informanten besitter i den konstlade situationen en intervju är. Dessa rättigheter som jag informerade om var *informerats samtycke* där jag bad informanten att skriva under ett dokument (se bilaga 2) där jag redogjorde för forskningens syfte, metod och hur forskningen skulle presenteras och att informanten när helst kunde avbryta sin medverkan (Fangen 2005, s.205). Vidare rättighet som informanten besitter är *konfidentialitetskravet*, alltså rätten till anonymitet, och slutligen *nyttjandekravet* som innebär att all data som ingår i studien skall hanteras med varsamhet samt sedan förstöras så att informantens person inte kan röjas (Fangen 2005, s. 210).

Etiska aspekter i förhållandet till de deltagande observationerna gjordes också men de var av mer självreflekterande karaktär då det jag studerade inte påverkade deltagarna utan jag var där för att titta på skeenden utifrån diakonens roll. Diakonen informerade deltagarna om vem jag var och vad jag gjorde där innan mitt första besök. Redan vid mitt första besök drogs jag in i den gemenskap som deltagarna i soppköket hade, den var svår att värja sig mot, vilket gav

mig problem i min forskarroll. Jag hade svårt att kunna göra några djupare observationer och utgå från mina observationsscheman då jag hela tiden blev delaktig i det som skedde och huvudsakligen deltog i sammanhanget som människa, inte som forskare (Fangen 2005, s.31). Dock försökte jag göra så gott jag kunde och reflektera över skeenden från ett utifrån perspektiv, trots att jag hade svårt att följa mitt observationsschema. Deltagande observation innebär ju att en deltar, men skapade för mig svårigheter att fokusera på händelser utifrån mitt observationsschema. Det som kan bli positivt med detta dilemma är dock att jag fick tillgång till deltagarnas värld på nära håll och det gör att det lilla data jag trots allt lyckades utvinna blev väldigt trovärdigt och nära (Fangen 2005, s.31). Samt var så pass innehållsrikt att den ändå kunde ligga till grund för intervjuguiden samt till grund för analysen. Ytterligare aspekt som gjorde att jag blev väldigt delaktig var att jag vid tiden för observationerna hade med mig mitt nyfödda spädbarn vilket gjorde deltagarna väldigt inkluderande och nyfikna i sin hållning gentemot oss. Närvaron av detta nyfödda barn var en isbrytare som gjorde att språkliga svårigheter och religiösa och kulturella skillnader upplöstes där och då i alla fall från mitt håll, vilket blev väldigt intressant och gav oss fina stunder men också en svårighet för mig att fokusera på mitt syfte med närvaron. Då min forskarroll var öppen och transparent gjorde jag bedömningen att inga fler etiska aspekter behövde belysas gällande de deltagande observationerna.

6.8 Urvalet

Urvalet av informant samt det aktuella soppköket där observationerna gick av stapeln skedde mer eller mindre slumpmässigt. Det hela började med att jag tog kontakt med ansvarig lärare för examensarbetet på skolan och framlade min ide om att studera hur socialpedagogik utförs i Kyrkans regi. Detta medförde att han förmedlade vidare kontakt med min, sedermera handledare som redan hade en etablerad kontakt med aktuell kyrka samt aktuell informant. Därav gjordes från min sida egentligen inget aktivare urval än att informanten skulle ha en sådan position där denne skulle kunna svara på frågor som besvarade studiens syfte och frågeställningar. Så summan av urvalet blev någon slags riktat bekvämlighetsurval. Vidare aspekter på urvalet är att det är viktigt att välja exempelvis informanter som besitter egenskaper som kan vara till nytta för att besvara forskningsfrågan (Hjerm, Lindgren & Nilsson 2014, s. 154). Gällande den här studien blev urvalet av informant mer än lyckligt då denne själv innehade en socialpedagogisk utbildning samt arbetade inom Svenska Kyrkan, detta gav mycket goda grunder för att få innehållsrikt material för mig att arbeta vidare med.

6.9 Genomförandet deltagande observationer

Jag tog kontakt med diakonen om att få observera deras soppverksamhet på tisdagsförmiddagar. Jag frågade om jag eller diakonen skulle informera deltagarna i soppköket om vad jag gjorde där, vi kom överens om att hon skulle göra det vilket gjordes utan invändningar eller direkta frågeställningar från deltagarna. Jag observerade och antecknade utifrån mitt medhavda observationsschema (tabl.1) Detta baserades på syfte och frågeställningar. Detta schema utformades i samråd med handledare.

6.9.1 Genomförandet intervjuerna

Jag tog tidigt i processen kontakt med diakonen och berättade mitt syfte med studien och en förfrågan om jag fick intervjua henne. Inför varje intervju så skickade jag ett par dagar innan en intervjuguide baserad, till viss del på den föregående deltagande observationen, som gjorde att hon kunde förbereda sig lite och fundera kring de olika frågorna. Innan det första intervjutillfället fick informanten skriva på samtyckesblankett samt blev försäkrad om att hon när helst kunde avbryta utan vidare konsekvenser. Miljön där intervjuerna utfördes var informantens arbetsplats i ett rum för avskildhet. Intervjuerna spelades in med mobiltelefon. När det sedan var dags att intervjua fick jag av informanten ett innehållsrikt material att förhålla mig till. Det utfördes tre intervjuer som varade mellan 45–1½ timme. Lite beroende på vad vi orkade med för stunden. De intervjuer som utfördes hade varsin intervjuguide som fokuserade först och främst på olika teman som på olika sätt var kopplade till studiens syfte och forskningsfrågor, men tematiseringen av intervjuguiden berodde också på vad jag under föregående observationer gjort för iakttagelser.

6.9.2 Analys

Det analytiska arbetet startade med att välja ut lämplig metod kopplat till syftet och hur studien var utformad. Jag valde en tematisk analysmetod av min data med en abduktiv ansats, detta innebar att jag rätt igenom mitt systematiska arbete hade mina teorier, socialpedagogisk teori samt maktteori i åtanke, dessutom arbetade jag med mina underliggande begrepp delaktighet, inkludering och empowerment (Hjerm, Lindgren& Nilsson 2014, s.66–67). Detta innebar att jag kunde koppla teman som framkom till ovannämnda teorier och begrepp på ett eller annat sätt. De halvstrukturerade intervjuerna transkriberades i sin helhet, detta för att få ett utförligt datamaterial att arbeta med (Kval& Brinkmann 2014, s.19). Jag hade säkert

kunnat göra en tematisering av intervjuer och observationsanteckningar utan det transkriberade materialet men tror att denna slutprodukt i så fall hade blivit väldigt filtrerat av vad som för mig befästes av intervjusituationerna och observationssituationerna (Kvale&Brinkmann 2014, s. 221). Jag analyserade både det transkriberade materialet från de halvstrukturerade intervjuerna med diakonen samt anteckningarna från observationschema på samma sätt, i skrivspråk i sin helhet med pauser märkta med...samt skratt eller hostningar eller andra ljud som just var de var, inom parentes ex: (skratt). Detta gjordes för hand och det tog en hel del tid i anspråk men gjorde att jag ord för ord, när jag skrev, riktigt kunde få känsla för texten samt återuppleva intervjusituationerna. Detta skrivspråkstranskriberande gjorde att jag i mitt transkriberade material fick ett lättläst flyt i texten, vilket för mig upplevdes som ett bra fundament att hitta meningsbärande enheter, alltså koder i vid analysen (Hjerm, Lindgren&Nilsson 2014, s. 46–47).

Det transkriberade materialet genomlästs ett flertal gånger för att bekanta mig och känna in texten (Kvale& Brinkmann 2014, s. 241). Sedan arbetade jag sida för sida för att finna koder, dessa koder kunde utgöras av enstaka ord eller sammanfattningar om vad som hände i det transkriberade materialet. Jag arbetade systematiskt sida för sida genom att fokusera på vad som hände i texten? Vad som sades? Vilka beteenden beskrevs? Vilka åsikter uttrycktes? Vad tycktes underförstått? Och hur var sammanhanget i materialet framför mig? (Hjerm, Lindgren& Nilsson 2014, .48). Koder som då kunde urskiljas var ord så som *tro*, *meningsfullhet*, *gränsdragningar*, *ojämlikhet*, *över och underordning*, och *gemenskap* bland andra. Därefter sökte jag finna underliggande teman i dessa koder exempelvis i koden *över och underordning* vad händer i denna kod och i vilket sammanhang är den uttalad i var mitt fokus. Då blev undertemat *belysandet av maktaspekter* och för att ta det en nivå till så tematiserade jag det övergripande som *maktförhållanden i soppköket*. När jag på det här sättet arbetat systematiskt med allt mitt transkriberade material fann jag tre teman, dessa teman var *delaktighet*, *maktförhållanden i soppköket samt handlingsutrymme*, med starka underteman så som *empowerment*, *kris som början på något nytt*, *förändringsmotstånd inom Svenska Kyrkan*, *roller och tydlighet som socialpedagogiskt verktyg*. Alla mina teman kan antingen eller, eller både och kopplas till den teoretiska ramen i studien eller den tidigare forskningen. Så denna växling mellan att arbeta induktivt och deduktivt med data samt se hur den relaterar till min teori kallas också för abduktion (Hjerm, Lindgren&Nilsson 2014, s.67).

Tabell 2 (tabl.2).

Exempel av tematisering.

Text ur transskript	Kod	Undertema	Tema
<i>”Sedan har man ju en arbetstid vilket är viktigt att tänka på så att man inte blir gränslös och blir sjuk av det, men man står och lovar att detta är på livstid mer än bara ett arbete.</i>	Diakonvigningen innebär ett livstids kall, ökad risk för att ge för mycket av sig själv. Föra ett resonemang med sig själv för att preventivt motarbeta utmattning.	Lämna arbetet på jobbet. Hålla sina arbetstider. Gränsdragningar	Handlingsutrymme
<i>”Ja där är Gud med som G.U.D...som Allah och som något oidentifierbart utan namn...”</i>	Att tron, alla deltagares tro och Gud eller icke existerande tro eller Gud är med eller icke med i soppverksamheten.	Att alla kan delta oavsett religion tro eller om en är ateist. Interreligiöst deltagande.	Delaktighet
<i>”Det är ett fundament, man får aldrig använda diakoni med baktanke. Det får inte vara så! Det är för människans egen skull. Punkt!”</i>	Välvilja. Arbeta utifrån människans behov i fokus. Inte ha dolda avsikter med yrkesutövningen	Arbeta pålitligt och tydligt gentemot och för människor.	Tydlighet

6.9.3 Reliabilitet

Innebär om det som forskats om kan återupprepas vid andra tidpunkter av andra forskare, innebär empirimässigt hur informanten skulle svara om det var en annan som gjorde intervjuerna (Kvale& Brinkmann 2014, s.295). Reliabiliteten i de halvstrukturerade intervjuerna bör ses som förhållandevis goda då jag som forskare intagit en roll då jag aktivt arbetat med att inte ställa ledande frågor, och heller inte behövt då informanten var så värtalig och bjöd på ett innehållsrikt material endast med intervjuguide till hjälp (Kvale& Brinkmann 2014, s.295). Reliabiliteten gällande de deltagande observationerna kan ses på liknande sätt som vad som gäller intervjuerna, att fundera över om samma sak skulle kunna observeras av annan forskare, där är svaret att det till viss del skulle kunna gå att genomföra om den forskaren hade samma observationsschema och drog liknande slutsatser som mig, dock så är observationer så bundna av skeenden just vid den observerade tidpunkten, dess människor, interaktioner och sammanhang som sker just då (Fangen 2005, s.271).

6.9.4 Validitet

Validitet är att kontrollera om jag som forskare verkligen har undersökt det som var syftet att jag skulle undersöka i studien, det handlar vidare om jag som forskare är och varit tillräckligt trovärdig i min forskarroll, om jag har arbetat på ett transparent sätt och redogjort för det jag har kommit fram till, att ifrågasätta sanningen i det jag forskat om och hur jag gått tillväga (Kvale& Brinkmann 2014, s.296–297). Gällande deltagande observationerna är validiteten kanske enklare att uppnå då det observerade inte är tillrättalagt på samma sätt som en intervjusituation är, det innebär att deltagarna troligtvis är mindre påverkade av situationen än en informant (Fangen 2005, s.256). Men citaten i intervjusituationerna blir också ett bevis på validiteten i studien.

6.9.5 Överförbarhet

Gällande intervjuerna är överförbarhet en fråga om huruvida den kunskap, det material jag varit med och skapat är överförbar till andra relevant situationer för sammanhanget (Kvale&Brinkmann 2014, s. 311). Den här studien verkar vara av den naturalistiska generaliseringens natur som Kvale& Brinkmann talar om (2014). En generaliserbarhet som vilar på personliga erfarenheter (Kvale&Brinkmann 2014, s.233). Då vi kommer till deltagande observationerna är idealet att min undersökning ska kunna bidra till mer generell teoretisk förståelse av det undersökta fenomenet. Nackdelen i mitt fall är att mitt syfte i

studien har en beskrivande och analyserande karaktär, inte endast en beskrivande vilket gör det svårt att helt generalisera studien för nästkommande forskare då det jag studerade är så relevant för det sammanhang just jag befann mig i där och då (Fangen 2005, s. 276).

7. Resultat och analys

Studiens resultat kommer att presenteras under de tre huvudteman som analyserades fram *delaktighet, maktförhållanden i soppköket* samt *handlingsutrymme*, samt under de underteman som analyserades fram, dessa var *empowerment, kris som början på något nytt, förändringsmotstånd inom kyrkan, roller och tydlighet socm socialpedagogiskt verktyg*. Vidare kopplas, under dessa teman, resultatet, till tidigare forskning, teorier och dess centrala begrepp. I slutdiskussionen återkommer jag till studiens syfte och forskningsfrågor, hur beskriver och utför diakonen socialpedagogiskt arbete i kyrkans regi i form av en soppköksverksamhet? Hur utförs socialpedagogik i handling? Vilken betydelse har diakonen tro i det socialpedagogiska arbetet? Hur hanterar diakonen maktaspekter i relation till deltagarna i soppköket? Resultatet utgår från diakonens aspekt så därför kommer jag i detta kapitel kalla henne för just diakon och inte informant. Deltagarna i soppköksverksamheten kommer jag att fortsätta kalla just deltagare.

7.1 Delaktighet

Det som blev det mest övergripande temat i min analys och som dessutom fungerade som et begrepp i teoridelen och den grund varpå hela verksamheten i soppköket vilade på var just delaktighet. Delaktigheten i soppköket blev väldigt tydlig då observationstillfällena visade att faktiskt ingen ställde eller stod utanför denna delaktighet och gemenskapen, vad som i alla fall kunde observeras och kännas hos mig var som att det fanns i gruppen av deltagare, och även anställda, en fundamental känsla av att faktiskt vilja komma och delta och faktiskt göra något praktiskt ihop, denna vilja visade sig i form av en nyfikenhet på varandra där trots, språkliga barriärer och religiösa och kulturella olikheter. De flesta gjorde tappra försök till att kommunicera med varandra, och faktiskt lära sig av varandra. Denna aspekt av delaktighetsbegreppet kan kopplas tillbaka till det som Hegesson, Kjellin resonerar kring, att Svenska Kyrkan ska vara bidra till gränsöverskridande gemenskap (2016, s.29). Denna delaktighet varpå gemenskapen vilade, kunde också förklaras med att deltagarna aktivt var med i en kreativ skapande process i och med soppgörandet. Det blev en meningsfull verksamhet som blev en plattform till utbyte av kunskap och erfarenheter båda vad det gällde soppan och det övriga livet utanför soppköket (Madsen 2006). Församlingen hade även undervisning i svenska men den verksamheten tappade deltagare och soppverksamhetens deltagande ökade. Detta kunde förklaras med att deltagarna i soppköket ändå lärde sig svenska i gemenskapen men undkom att bli traditionellt undervisade. De lärde sig i handling.

”Ja det tycker jag är lite spännande, för vad säger det? Att man kanske hellre, än att nästan bli lite katederundervisad i svenska får delta i något praktiskt. Något meningsfullt där man lär sig i handling”

Ovanstående vittnesbörd av diakonen och deltagandet i soppköket visar att den traditionella undervisningsformen gentemot dessa deltagare inte var att föredra utan att soppköksverksamheten fungerade både som en plattform för deltagande, gemenskap och där lärprocesser skedde.

Diakonen vittnar om följande:

”Det är inte bara jag som skall se någon annan utan vi ser varandra! Och att det på något sätt skapar en delaktighet och att det är ju en balansgång i det här, för vissa saker får man vara lite styrande i men samtidigt så är ju det här...det är inte jag som ska laga soppa, det är inte jag som ska skapa det här. Men, jag ska vara med och se till att det kan vara möjligt”.

Denna utsaga visar på dels den goda gemenskapen i soppköket men också ett ställningstagande utifrån diakonen sida med aspekter på hennes roll i soppköket som möjliggörare av verksamheten men inte på något sätt ett överhuvud utan snarare en tongivande person som visar vägen i de fall som gruppen av deltagare efterfrågade det. Vidare ur ett relationsperspektiv så är delaktigheten i soppköket det deltagarna hyser en förhoppning om att få uppleva när de tar sig till verksamheten. Delaktigheten skapar goda mänskliga relationer på en trygg basis vilket går i linje med Madsens tankar om just detta (2006, s. 70–71). Vidare blir Svenska Kyrkans också en trygg grund för delaktigheten, som på sikt stärker deras ställning i samhället. Delaktigheten i soppköket och att de flesta återkommer vecka efter vecka kan kopplas till det som Madsen benämner som de ansiktslösa relationerna (2006, s. 70-71). Att deltagarna faktiskt litar på Svenska Kyrkan som organisation och att diakonen och övriga anställda personifierar organisationen som tillitsfull (Madsen 2006, s. 70). Svenska Kyrkan och soppköksverksamheten blir en möjliggörare för delaktigheten på alla de tre nivåer som Hämläinen talar om, samhälleligt, ur ett hjälperspektiv samt ur ett relationsperspektiv (2010). Detta för att delaktigheten skapar möjlighet för deltagarna att dels delta, men också få hjälp samt skapa relationer (Hämläinen, 2010). Delaktigheten i soppköksverksamheten ligger inte i linje med Charlotte Engels studies resultat som visar på att diakonin riktar sig till mer resursstarka grupper. De papperslösa och flyktingarna i denna grupp av deltagare kan knappast klassas som resursstarka, snarare tvärtom.

7.2 Empowerment

Empowermentbegreppet fungerar som ett undertema till delaktighet då soppköksverksamheten och delaktigheten den innebar blev en naturlig plattform där empowerment kunde verka, detta kunde ses på flera olika sätt varpå jag beskriver dessa här. Diakonen arbetade avväpnande utifrån sin roll som diakon i soppköksverksamheten. Hon arbetade medvetet kring empowermentbegreppet, detta kunde ske i form av att hon lät andra ta initiativ och att alla fick ta plats. Detta arbetssätt som diakonen hade kan kopplas till

Starrins resonemang om att empowerment blir svårt för deltagarna att förvärva om de kände rädsla för auktoriteter och de professionella utövare, diakonen arbetade alltså aktivt för att inte uppfattas som en auktoritet (Starrin 2007, s.71). Hela verksamheten genomsyrades av detta empowermentbegrepp, då den baserades på att deltagarna behövde vara på plats för att verksamheten skulle kunna fungera. Detta var alltså inte någon form av verksamhet där kyrkan skulle hjälpa utan kyrkan behövde faktiskt i detta sammanhang, deltagarna. Detta gjorde att denna verksamhet blev en bra grogrund för fortsatt empowermentarbete då vissa maktaspekter på detta vis jämnades ut. Dessutom visade observationerna och intervjuerna att diakonen intog en mer återhållsam position i köket så att dessa ovan nämnda saker som initiativtagande och att alla fick ta plats, lättare kunde ske. Hjälptill självhjälpt var ett återkommande ämne under studiens gång. Denna hjälp till självhjälpt som vi benämnde det då, och aspekter av empowerment som det benämns här existerade inte bara i soppköksverksamheten utan var för diakonen också ett förhållningssätt då hon skulle styra deltagarna i rätt riktning så att de själva kunde ta kontakt med andra myndigheter och verksamheter i den mån det var möjligt. Detta förhållningssätt befriade inte bara diakonen från alltför mycket arbetsuppgifter utan främst var det ett förhållningssätt och arbetssätt som faktiskt gav deltagarna en möjlighet att växa och att ta makten över sin situation. Diakonen berättar följande:

” I mångt så försöker vi att systematiskt att ge möjligheter att på något sätt lösa sin situation själva. Många sätter en ära i att lösa sin situation ”

Vidare perspektiv på empowermentbegreppet i soppköksverksamheten var att arbeta utifrån att låta deltagarna ta initiativ, och att ta plats så mycket de kunde och att få möjlighet att växa i uppgifterna i verksamheten men utan att ställa för höga krav på deltagarna. Diakonen beskriver följande:

”Men det där får man ju ha lite känsla för, att inte lägga egenansvar som man kanske inte mäktar med”

Så förhållningssättet i stort var att deltagarna skulle få så stor plats som de kände att de klarade av utan att för en tung börda skulle läggas på deras axlar. Detta förhållningssätt så som diakonen arbetade utifrån stämmer väl överens med Starrins tankar om att alla människor har förmågor och kompetenser men att dessa ofta trycks ned av en utvecklad rädsla för professionella och auktoriteter (2007, s.71). Men genom att tona ner sin auktoritet så skapar diakonen en grogrund för deltagarna att förvärva sig empowerment i soppköket. Då diakonen var så medveten om detta förhållningssätt så var det tydligt att hon arbetade utifrån dessa aspekter, denna aspekt benämnde hon som att vara en möjliggörare för deltagarna, detta kunde exemplifieras genom att hon såg sig och var en länk mellan andra aktörer, och att hon kunde visa på och även i vissa fall öppna dörrar så att så småningom deltagarna redde sig själva i viss mån. Detta arbetssätt kan kopplas till Tengqvists resonemang kring empowermentarbete, där kärnan är att få grupper att stärka sig själva genom att motarbeta den

inlärda hjälplösheten (2007, s.86). Diakonen hade vis av tidigare yrkeserfarenhet, insett att alla inte kan förvärva sig empowerment begreppet utan att en del behöver en faktisk hjälp innan de är så pass stabila att ta till sig egen ansvar.

7.3 Kris som början på något nytt

Detta undertema som växte fram i analysen var gällande både diakonen själv och nästan alla deltagare, alla hade de gemensamt att de på ett eller annat sätt upplevt en kris och vänt den till sin fördel. Detta att vända något negativt till positivt blir på så sätt en aspekt av begreppet empowerment varför detta undertema hamnade här under temat delaktighet, dessutom verkade dessa processer för deltagarna i gemenskapen och delaktigheten med de andra. Att utbyta erfarenheter och livshistoria och stärka varandra i dessa. Denna kris, som de flesta av deltagarna hade upplevt kunde vara exempelvis, förlusten av ett barn, utmattningssyndrom, skilsmässor och såklart flykten från krig och förföljelse med allt var det innebar. Det som diakonen lyfte fram i ljust gällande kris, var att det blev en plattform till en livsförändring där nya tankar och mål sakta fick gro, att krisen blev ett avstamp mot förändrade livsförhållanden. Hos deltagarna märktes det att de hade gått vidare efter krisen genom att de hade drömmar och framtidsutsikter, bland andra, att de ville lära sig svenska och integrera sig i det svenska samhället.

Efter mångårigt idogt arbete och givande av sig själv blev krisen som diakonen upplevde något nytt att förhålla sig till. Diakonen har alltid haft en tro men i och med denna vändpunkt utvecklades tron från att innan inte ha varit prioritet ett i livet till att faktiskt så smått bli det. Diakonen svarar själv följande på frågan om att beskriva sin tro.

”Livet på något sätt ställs på sin spets. Och då blev det så tydligt för mig att det som funnits med sedan barnsben och liksom alltid funnits med, jag är uppvuxen i ett kristet hem men jag brukar säga att jag höll Gud på armlängds avstånd under många år. Livet pågick och det var rätt hektiskt så att, ja javisst jag har alltid haft en tro jag har liksom aldrig tappat det att jag tror på Gud och att Gud finns och så där men det var liksom inte top of the mind, det var liksom inte högst på dagordningen för mig under många år”

Men ur denna kris skapades ett frö som sedermera fick diakonen att börja studera till socialpedagog för att sedan vidareutbilda sig till diakon. Denna egna erfarenhet som diakonen besitter av att ha genomgått en kris verkar positivt i hennes vidare yrkesroll genom att använda sig av krisen då hon kan ha en fördjupad förståelse för utsatta människor än en människa som aldrig genomlevt svårigheter. Detta kopplar jag till Rodriguez Nygaards studie (2015) om vilka personer som passar för det diakonala arbetet och vad dessa skall besitta för egenskaper, här hänvisar jag främst till de social humanistiska aspekterna Rodriguez Nygaard talar om (2015, s.74) och att dessa bör bli fördjupade hos en människa som själv genomgått en kris. Vidare talar Rodriguez Nygaard (2015) om de egenskaper diakonen bör besitta för att göra ett gott arbete, där nämner hon bland andra att inneha en aktiv empatiförmåga och att

icke verka fördömande vilka också är egenskaper som en människa som själv upplevt kris troligtvis har lättare att plocka fram samt känna.

7.4 Maktförhållanden i soppköket

”För mig handlar det väldigt mycket om maktaspekterna, om över och underordning och på liksom på något sätt komma ifrån det”

Då vi diskuterade förhållningssätt i soppköksverksamheten framkom ovanstående citat av diakonen. Det visar på det förhållningssätt som diakonen hade som genomsyrade hela verksamheten. Att inte låtsas som att makten inte fanns där, det gjorde den ju bevisligen då vissa verkade som anställda och andra var där som ideella deltagare. Detta arbetssätt och den medvetenheten diakonen hade gällande maktbegreppet ligger inte riktigt i linje med Svensson, Johnsson & Laanemets resonemang om vad makt kan innebära (2014). De menar att diakonen har tolkningsföreträde och därav också innehar makten, just i form av att hon är i soppköksverksamheten som en anställd av Svenska Kyrkan (2014, s.106). Det stämmer förvisso, men hon utnyttjar inte sitt tolkningsföreträde och om man tolkar ovanstående citat så avsäger hon sig tolkningsföreträdet och makten. Ytterligare maktaspekter var att deltagarna innehade mer eller mindre makt, en del var på god väg att bli etablerade svenskar genom att de fått uppehållstillstånd och andra hade egentligen inga medborgerliga rättigheter alls då de var papperslösa, och med papperslös menar jag människor som uppehåller sig i Sverige utan tillstånd eller rättslig status. Dessa olika maktaspekter försökte diakonen aktivt att motverka genom att ge plats till alla, och genom att se de som ställde sig vid sidan av verksamheten. Men också genom att rådfråga deltagarna om exempelvis tips och små råd. Diakonen arbetade intensivt med att skapa möten med alla deltagare på samma nivå.

Även om diakonen arbetar aktivt med att undvika makt i soppköksverksamheten så letar den ändå sig in. Det kan vara i form av en pastoralmakt i den benämningen att det är en välvillig makt och att pastoralmakten i detta fall kan ses som nödvändig information till deltagarnas fördel. Diakonen beskriver att många av deltagarna är analfabeter och kan i vissa fall inte hänga med i det som sägs i media på grund av exempelvis språkliga barriärer. De kan inte förvärva sig hälsoupplysningar på samma sätt som de som kan språket och kan läsa. Diakonen beskriver detta på följande sätt:

”Vi är så indoktrinerade på alla sätt i media, tv och läser om att det här är nyttigt och det här är inte bra. Att man skall röra på sig, men de här kvinnorna stöter inte på det, de deltar inte. De är inte delaktiga i den samhällsdebatten eller i den mediedebatten, de har inte det. Det har inte fått det i skolan, de har inte det”.

Till denna makts fördel är att deltagarna själva upplever sig behövda av den, det kan vara att vissa av dem har sviktande hälsa och verkligen behöver råd om bättre leverne då deltagarna ibland är så oinformerade att de faktiskt inte vet hur de ska leva på ett hälsosamt sätt. Denna

brist på information om så för oss basala saker kan förklaras med att deltagarna inte lever under samma villkor som oss andra och deltar inte i samhällsdebatten eller diskurser. I ljuset av detta blir den pastorala makten förhållandevis god hur den än verkar i detta sammanhang. Men ändå så är det pastoralmakt hur vi än vrider och vänder på det och en form av disciplinering förekommer i soppköksverksamheten, diakonen beskriver och det upplevde jag själv under de deltagande observationerna att det blir mycket fokus på att lära sig svenska i köket och också om att informera om svenska samhälleliga normer och värderingar. Svårigheter för diakonen kunde vara att se till deltagarnas vilja om att lära sig om Sverige och hur det funkar här och det svenska språket, men att inte göra av avkall på sitt eget. Diakonen beskriver följande:

”Och vad menar vi då med integration? Menar vi att då kommer de här människorna och skall anpassa sig och lära sig svenska och de skall lära sig om Sverige eller menar jag faktiskt på riktigt att vi skall integrera så att vi väver in i varandra...?”

Förhållningssättet i soppköket för att medvetandegöra dessa maktaspekter och i största möjliga mån söka undvika dem, var att med försiktighet bedriva informerande. Pastoralmakten fanns i allra högsta grad i soppköket och Järvinens (2013, s. 285) beskrivning av pastoralmakten som kontrollen över kropp och själ verkar, men nyttan den gjorde i förhållande till den skada den gjorde kunde i detta fall ses som av större kaliber när det faktiskt handlade om deltagarnas hälsa.

7.5 Förändringsmotstånd inom kyrkan

Den aktuella församlingen arbetade medvetet ända från ledningsnivå utifrån ett socialpedagogiskt förhållningssätt. För ett antal år sedan hade församlingen en socialpedagog som hade kommit och jobbat med de anställda så att de skulle arbeta mer utifrån tankar om hjälp till självhjälp istället för ett paternalistiskt förhållningssätt som ju har varit relativt förhärskande arbetssätt inom kyrkan

Trots att den aktuella församlingen var en framåtsträvande församling med mycket satsning på att anställa exempelvis socialpedagoger för att arbeta för en heterogen blandning av både församlingsmedlemmar och självklart deltagarna i soppköket så fanns det även de som visade att de ville ha det som det alltid hade varit och vissa av dessa var rädda för förändring och att ge utrymme åt deltagarna. Diakonen upplevde dock att trots motstånd så hade hon stöd från ledningen. Vidare var det inte de nyanställda inom församlingen som utgjorde de största motståndet utan oftast de som hade arbetat längst, detta förklarade diakonen genom att beskriva att de innehade ett visst tankesätt och mer av det gamla lite paternalistiska arbetssättet kvar. Och trots idel försök från ledning med att arbeta i nya banor så var det lätt att för denna grupp av anställda att halka tillbaka i det gamla arbetssättet. Diakonen beskriver följande:

”Jag skulle inte vilja säga att det blir en krock men ibland kan man märka att vi har lite olika perspektiv”.

Dessa olika perspektiv spelade inte någon större roll för arbetssättet i församlingen i stort då stödet från ledning visade att det nya arbetssättet utan paternalism var det på framfart. Dock var den lilla grupp av förändringsmotståndare också till liten del representerade i form av att vara anställda i soppverksamheten och där fick detta arbetssätt faktiskt konsekvenser för deltagarna. Detta kunde ske i form av situationer där deltagarna tog initiativ till exempelvis bakning och klicken av förändringsmotståndare visade missnöje emot detta. Kanske att de inte direkt stoppade initiativen men man anser att detta skulle bli jobbigt, stökigt etc. Vilket diakonen menade ändå inte var skäl nog för att stoppa deltagarna då hon kunde se att nyttan med att de fick samarbeta, lösa baksituationen själva och växa av detta gav mer än vad det skulle upplevas vara jobbigt för de anställda. Diakonen beskriver följande:

”Men det här med att inkludera olika delar i arbetslaget och ideella, det blir på sikt tycker jag...det ger en vinst! Men det är inte alltid som att det är så enkelt”

Vidare menade diakonen att alla ska få ta plats och att de anställda kunde göra lite avkall på deras handlingsutrymme så att deltagarna kunde få mer spelrum.

”Det är ju det här, att på något sätt hitta en form av struktur eller möjliggöra och faktiskt också fokusera på de här sakerna som är viktigt, att alla ska få ta plats”.

En förklaring till att förändringsmotståndarna betar sig som de gör kan en hitta i Starrins resonemang om den paternalistiska hållning som kyrkan historiskt sett har haft (Starrin 2007, s.68–69). Troligen är dessa motståndare en relik av ett paternalistiskt förhållningssätt och tradition som kyrkan har haft gentemot utsatta grupper, och att förändringsmotståndarna vill kontrollera dessa utsatta grupper för att upprätthålla sina egna intressen (Starrin 2007, s.68–69). Dessa förändringsmotståndare var i den aktuella församlingen i minoritet, så konsekvenserna för deltagarna blev inte större än att förändringsmotståndarna i vissa fall kunde skapa stämningar i och med att de visade på, icke verbala sätt, sitt missstycke.

7.6 Handlingsutrymme

Ur diakonens synvinkel var det av vikt att tydliggöra för sig själv och andra var hennes handlingsutrymme för hennes yrkesprofession var, samt att detta utrymme också innefattade i vissa fall, skarpa gränsdragningar. Detta var viktigt för diakonen för att inte arbeta för mycket men också för att kyrkan som organisation faktiskt inte kan hjälpa alla behövande. Det behövdes sållas lite och slussas över, i den mån det var möjligt på andra samhällsfunktioner. Dock då det kom till de deltagarna som faktiskt var papperslösa så var den utslussningen nästan i alla fall omöjlig varför diakonen och övriga kyrkan fick sköta det. Diakonen beskrev och utförde i handling i form av att, vid ett observationstillfälle försvinna i väg för att hjälpa någon deltagares släkting med kontakt med migrationsverket. Dock försökte hon att dra gränsen vid att hjälpa de som bodde eller hade någon kontakt med närområdet, då hon fick förfrågan om att exempelvis finansiera någon släkting i andra länders operationer kände hon att det blev för långt bort. Och här kom hon tillbaka lite till empowermentbegreppet, att deltagarna kunde bli hjälpta en bit på vägen för att sedan klara sig själva, eller i de fall det var

möjligt att hjälpa varandra. Dessutom var autonomi i yrket viktigt för diakonen, att känna att hon hade stöd från ledningen, men att få ta egna beslut gällande yrket. Denna autonomi i yrket klingar väl samman med Eurich tyska studie (2017, s.6–7) där han också kom fram till att de tyska diakonerna och diakonissorna också upplevde att autonomi i yrket var väldigt viktigt för att utföra ett bra jobb.

7.7 Roller

Roller och att identifiera sig själv i förhållandet till de andra var viktigt för både deltagarna i soppköket och diakonen. För deltagarna kopplar jag vikten av detta med roller till Sjäödin studie (2011) om grundläggande behov hos migrerande människor, där han nämner just sammanhang där dessa människor kan mötas och träffa likasinnade. Deltagarnas roller blir i soppköksverksamheten viktig för där kan de förvärva sig habitus och känsla för smak med människor som delade samma erfarenheter och som således just då hade liknande roller som dem själva (Sjäödin, 2011). Utifrån diakonens aspekt handlade det mycket om sin roll och att jobba för att den inte skulle uppfattas som auktoritär gentemot de andra, men hennes roll var också att vara en symbol för att ingjuta hoppfullhet i deltagarna. Denna symboliska roll kunde ses i form av att många av deltagarna var kvinnor och i ungefärlig ålder som diakonen, diakonen hade också som nästan alla deltagarna genomgått en kris och efter denna kris börjat ett nytt liv. Detta skapade en plattform för identifikation hos många av deltagarna och gav diakonen rollen som en symbol för hoppfullhet. Diakonen berättar:

”Jag kan tänka att just min roll, att vi ser att vi är kvinnor, jag må vara ett par år äldre än många av dem men jag tror att de ser mig lite grann som en symbol att i Sverige finns det möjligheter”.

Dessa aspekter av roller och aspekten av hur diakonen arbetade utifrån för hållningssätt väver ihop diakonens yrkesidentifikation med maktaspekter och tankar om delaktighet och gemenskap utifrån att alla skulle vara där som gelikar.

Diakonen beskrev och utförde i handling att hon försökte att avdramatisera sig själv genom att bjuda på sitt personliga jag utan att för den delen bli alltför privat i förhållandet till deltagarna. Detta kunde i handling i soppköksverksamheten visa sig som att hon drog roliga historier där hon själv figurerade i dråpliga situationer som kanske inte alla gånger var till hennes fördel. Diakonen berättar:

”Men jag har inte så stora problem med det, jag tycker att vara lite, ha lite självdistans och berätta lite knasiga saker om sig själv kan göra att man jämnar ut det där avståndet, och då blir det lättare på något sätt att dela, att dela det här livets...vi lever liksom här och nu i den här verkligheten tillsammans och någon annan har en annan bakgrund som jag inte riktigt förstår och tvärtom, men att vi på något sätt delar dom premisserna som finns för att existera här och nu”

Hon underströk i intervjuerna att hon var väl medveten om att hon aktivt gjorde dessa val att bjuda på sig själv vilket hon dessutom gjort på samma sätt i tidigare roller som myndighetsutövare och vis av erfarenhet hade hon en utpräglad känsla mellan att bjuda på sig själv och att skydda sin integritet utan att för den skull verka vare sig för mycket åt det privata eller åt att bli alltför inbunden. Och att använda sig av sig själv i arbetet med deltagarna, hon lät sina egna kanske inte alltid så positiva livserfarenheter bli ett föremål för identifikation och igenkänning för deltagare som hade det svårt, genom att dela svåra livs historier och erfarenheter. Detta beskrivna förhållningssätt ligger i linje med Starrins (2007) tankar i avsnittet teori om att en skall kunna förvärva sig empowermentbegreppet så krävs i vissa fall att auktoriteter, som redan innehar en överordnad roll gör viss avkall på detta för att i detta fall låta deltagarna få chans att växa i sina identiteter (Starrin 2007, s. 71). Detta skapade inte bara en avdramatiserad yrkesroll utan också väldigt fina möten på samma nivå som blev en bra grund för både frekvent deltagande samt fin gemenskap och en bra plattform att eventuellt skapa empowerment (Starrin, 2007). Ytterligare rollaspekt som diakonen innehade var att hon kopplat till Madsens (2006) resonemang om de ansiktslösa relationerna var Svenska Kyrkans personliga representant och på så sätt också fungerade som en inkörsport till systemet som i detta fall var Svenska Kyrkan (Madsen 2006, s.71). Madsen talar om att om individerna, alltså deltagarna i detta fall innehar en tillit till systemet så får också representanterna ett tillitsfullt bemötande (2006, s.71). Här kan man vända på det, och dra slutsatsen att då diakonen som just ett ansikte utåt från Svenska Kyrkans som system skapade ett förtroende för Svenska Kyrkan just för att hon i sig själv verkade så tillitsfullt.

Vidare rollidentifikation i soppköksverksamheten var att deltagarna ville veta vilka alla var, om en deltog som ideell eller anställd. Detta var av vikt i början av ett deltagande men sedan de fått veta på vilka premisser en var där spelade den fortsatta rollen liten del i sammanhanget.

7.8 Tydlighet som socialpedagogiskt verktyg

Diakonen arbetade aktivt med att vara tydlig i sin kommunikation, både i den verbala och i handling. Detta kunde ses som ett verktyg både för att språkliga barriärer lättare skulle överbryggas men också så att hon inte skulle kunna misstolkas av deltagarna och andra anställda oavsett språklig tillhörighet. Denna tydlighet kunde ses dels genom att tala tydligt men också med att visa i handling eller beskriva olika saker på en whiteboardtavla. Det var av vikt för hela verksamheten att istället för att ana och tro saker eller tänka, att diakonen utsade det istället, detta gav en trygg miljö att vara i där inga missnöjda stämningar egentligen fick något större fäste då de talade om det direkt. Det kunde ske i form av att en deltagare kom och var nedstämd eller trött av olika anledningar, då talade de om detta på en gång istället för att ryktesspridning fick något fäste. Diakonen berättade att tydlighet hade för henne varit ett

förhållningssätt genom livet dels genom erfarenheten av att ha arbetat som chef men också inom den privata sfären och att hon nu använde sig av tydlighet som ett socialpedagogiskt verktyg. Diakonen beskrev själv följande i en av intervjuerna:

”Jag tror att sådant mantra som jag har i många lägen och dels här, jag tror på tydlighet! Att vara väldigt tydlig, att tala tydligt om det båda vill och det man ser, det man anar, att utsäga saker istället för att tro och tänka under ytan. Det tycker jag brukar bli bra för då försöker man i allra möjligaste mån att undvika missförstånd, missuppfattningar och så!”

Tydlighet kan kopplas till socialpedagogisk teori som ett verktyg att använda när man arbetar utifrån begrepp så som delaktighet, inkludering och empowerment (Hämäläinen 2013). Just utifrån Hämäläinens aspekter om att arbeta med dessa begrepp utifrån ett samhällligt perspektiv, ett relationsperspektiv och ur ett hjälpperspektiv så blir tydligheten viktig (2013, s. 48). Det kan vara utifrån ett samhällligt perspektiv, att förmedla vad Svenska Kyrkan står för. Utifrån ett relationsperspektiv, vad Svenska Kyrkan och diakonen kan erbjuda och vad deltagarna kan förvänta sig och vad de kan bidra med. Och ur ett hjälpperspektiv vad Svenska Kyrkan kan hjälpa deltagarna med och vad man inte kan hjälpa till med (Hämäläinen 2013, s. 48).

8. Slutdiskussion

Med resultatet framför mig vill jag här diskutera hur väl syftet med studien är uppnått genom att koppla resultatet till studien syfte och forskningsfrågor samt den teoretiska ramen och i viss mån den tidigare forskningen. Resultatet visar att socialpedagogik i allra högsta grad utförs i Svenska Kyrkans regi, denna socialpedagogik kan ses i form av dels diakonens medvetenhet kring socialpedagogiska förhållningssätt och hur hon aktivt arbetar med teorier och begrepp så som *empowerment, delaktighet, tydlighet, inkludering* samt belysa de olika *maktaspekterna*. Delaktigheten i soppköksverksamheten kan vi koppla till Madsens (2006) tankar om både just delaktighets begreppet där delaktigheten inte bara skapar trevlig samvaro utan även kyrkans ställning stärks då deltagarnas tillit till kyrkan också stärks i sådana här processer (Madsen 2006, s.70–71). Resultatet påvisar gällande delaktighet också samband med Madsens (2006, s.171–172) perspektiv på inkluderingsprocesser där i det här fallet kyrkan arbetar i soppköket på sättet att de har ett interkulturellt förhållningssätt till deltagarna så att verksamheten skall passa alla oavsett kultur eller religion, klass, kön eller etnicitet. Diakonen hade som sagt vis av tidigare yrkeserfarenhet, insett att alla inte kan förvärva sig empowermentbegreppet utan att en del behöver en faktisk hjälp innan de är så pass stabila att

ta till sig detta. Denna aspekt av vad diakonen upplevde, väver in i Paynes resonemang om att individer faktiskt inte kan vara allt för mycket under isen för att förskansa sig detta omtvistade begrepp (Payne 2005, s.375).

Utifrån Svenska Kyrkans perspektiv är det viktigt att fortsätta att arbeta utifrån ett socialpedagogiskt förhållningssätt och i den mån det är möjligt att undvika den förhärskande paternalistiska hållning de haft genom historien innefattandes den katederundervisning som ofta försiggår gentemot flyktingar och papperslösa i förhoppning om att de skall integreras och lära sig svenska och svenska seder och bruk. Det diakonen vittnar om, att deltagarantalet till soppköket där de arbetar socialpedagogiskt i handling, ökar medans kyrkans deltagarantal gällande de mera undervisningsbaserade aktiviteterna minskar, bevisar att det socialpedagogiska verksamheterna är på frammarsch inom vissa delar av Svenska Kyrkans verksamhet.

Gällande huruvida diakonens tro har för betydelse i det socialpedagogiska arbetet beskrev diakonen att ur en kris växte tankar om att bli diakon varför hon så småningom började på det socialpedagogiska programmet. Idag arbetar hon som diakon och hon beskriver hur tron på Gud blir ett redskap att använda i soppverksamheten genom att förmedla det glädjebudskapet hon har, ett evangelium till de andra deltagarna i soppverksamheten. Hon menar vidare att hon verkar på uppdrag av Gud men att Gud figurerar även under andra namn i soppverksamheten. Det kan vara G.U.D. det kan vara Allah eller något annat oidentifierbart utan namn. Detta tillåtande religiösa klimat i soppköksverksamheten är en god förutsättning för ett varm miljö där alla är välkomna utan att för den delen förringa Guds närvaro. Så diakonens tro spelar en väsentlig roll i soppverksamheten och när hon utför sitt arbete. Det är det fundament varpå verksamhetens goda funktion fungerar och kan en av många förklaringar till varför deltagarna frekvent kommer till soppan. Alla får delta utan att riskera att omvändas trosmässigt, trots att det är i Svenska Kyrkans regi. Denna slutsats kan kopplas till Sjäödin (2011) studie om förklaringar på varför deltagarna kommer till soppköksverksamheten oavsett om en har en annan tro än den kristna eller benämner sig som ateist. Både Sjäödin (2011) slutkläm och min i den här studien blir att en förklaring till varför deltagandet är så pass frekvent kan vara religiösa samfund överlag är proffs på att ta sig an människor i kris och utanförskap och att välkomna nyanlända (Sjäödin 2011, s.232). Detta förhållningssätt inbegriper att inte omvända de hjälpande till en ens egen tro utan att utgångspunkten i hjälpanDET istället blir att en utgår från sin egen, med det menar jag att diakonen hjälper och

sprider glädjebudskapet i Guds namn men diskret. Själva hjälpande handlingen blir en Guda handling.

Resultatet visa att maktaspekter finns i soppköksverksamheten, dels så kallade ofrånkomliga i och med att en del är där som anställda och andra som deltagare men också visar den sin nuna i form av att det fortfarande finns krafter inom Svenska Kyrkan som här benämns som ett förändringsmotstånd. Dessa motståndare som är utövare försöker att visa sin makt genom att uttrycka missnöje mot initiativtagande och engagemang. Men med varsam hand och tydlighet arbetar diakonen aktivt emot detta i viss mån, maktmissbruk. Så det blir ett exempel på hur socialpedagogik inte bara används i Svenska Kyrkans regi i förhållande till flyktingar och papperslösa utan dessutom som ett verktyg i arbetet med de egna anställda. Vidare förhållningssättet i soppköket var att för att medvetandegöra dessa maktaspekter som innebar bland annat att informera deltagarna gällande hälsoaspekter och hur samhället fungerar i stort och smått och i största möjliga söka undvika dem var att med försiktighet bedriva informerande och upplysning gentemot deltagarna så att de så långt det är möjligt undvek pastoralmakt. Dessa oundvikliga maktförhållanden i soppan kan jämföras med Järvinens (2013) beskrivningar av pastoralmakten och hur den ur all välvillighet letar sig in.

För att återkoppla till inledningen och trädet som metafor för socialpedagogiskt arbete, så visar resultatet i den här studien att Svenska Kyrkan arbetar socialpedagogiskt. Bilden av trädet kan tolkas som att trädet är Svenska Kyrkan, ett kunskapens träd där kyrkan i viss mån fortfarande har kvar en roll som innefattar *bildning*, et informerandet gentemot deltagarna i soppköket, stammen visar att Svenska Kyrkan finns där som *stödjare* av grenarna, kopplat till den hjälp som Svenska Kyrkan faktiskt bistår med framför allt till de papperslösa deltagarna. Grenarna kan tolkas som oss alla i allmänhet men främst till deltagarna i soppköksverksamheten kopplat till den här studien, och dess sammankoppling, *nätverken* deltagarna emellan samt relationen mellan diakonen, de anställda och deltagarna. Samtidigt är grenarna och löven *individuella* hur lika de än ser ut vid första anblicken, de kopplar jag till alla deltagares olikheter. Den här studien är ett exempel på hur en församling arbetar socialpedagogiskt och att de gör det medvetet, men kopplat tillbaka till min egen förståelse i inledningen, så visar det att vissa församlingar inte arbetar socialpedagogiskt utan har kvar den paternalistiska hållningen. Detta skulle kunna bero på att vissa församlingars diakonala verksamhet riktar sig till de mer resurstarka och de som redan innehar ett engagemang i församlingen (Engel 2006). En ytterligare förklaring till det kan vara just att de vissa av

församlingarna ligger i sådana stadsdelar där behovet av diakonin är ett annat, den sociala utsattheten är inte lika påtaglig.

8.1 Vidare forskning

Den här studiens resultat visar att det görs socialpedagogik i Svenska Kyrkan. Mitt exempel är ett soppkök i en segregerad församling i skåne. Förslag till vidare forskning skulle kunna vara att belysa hur socialpedagogiken beskrivs och utförs i en mer välbärgad församling. Detta för att om Svenska Kyrkan vill fortsätta arbeta med interkulturella relationer och mångfaldsarbete så bör även de mer välbärgade församlingarna se över hur de arbetar (Hegesson, Kjellin 2016, s.14). För att återgå till problemområdet i inledningen av denna studie så handlar det just om att skapa ett gemensamt hållt arbetssätt som skapar förtroende till organisationen och en trygghet om hur Svenska Kyrkan arbetar.

Referenslista

Litteratur

Abdullah, Afrah. Riesenfors, Signhild (2013) *Kursen för samhällsorientering för nyanlända- mobilisering och integration för deltagare* Eriksson, Lisbet. Nilsson, Gunilla. Svensson, Lars A (red) *Gemenskaper socialpedagogiska perspektiv* Göteborg: Daidalos

Bryman, Alan (1997) *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning* Studentlitteratur AB: Lund.

Buber, Martin (2015) *Det mellanmännsliga*. Falun: Dualis förlag AB.

Engel, Charlotte (2006) *Svenska Kyrkans sociala arbete -för vem och varför? en religions sociologisk studie av ett diakonalt dilemma*. Sköndal Ersta Sköndahl Högskola.

Eurich Johannes (2017) Between Christian love and professional orientation: Reflections on the double bind code of Christian social worker (deaconesses and deacons) in Germany

HTS Theologese Studies/ Theological Studies Vol 73, No 2 (2017).

Fangen, Katrine (2005) *Deltagande Observation* upplaga 1:1, Malmö: Liber

Gustavsson, Anders (2010) *Vår tids socialpedagogik* Hermanson, Hans-Erik. Gustavsson, Anders. Molin, Martin (red) *Meningsskapande och delaktighet – Om vår tids socialpedagogik*. Göteborg: Daidalos AB.

Hjerm, Mikael. Lindgren, Simon. Nilsson, Marco (2014) *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. 2 upplagan. Gleerups: Malmö.

Hämäläinen, Juha. (2013) Vad gör pedagogiken >social <? Användning av attributet >social< i begreppet socialpedagogik. Svensson, Lars. A. Nilsson, Gunilla. Eriksson, Lisbeth (red) *Gemenskaper socialpedagogiska perspektiv*. Göteborg: Daidalos AB.

Jackele´n. Antje (2016) *Samlas kring hoppet*. Stockholm: Verbum AB.

Järvinen, Margaretha. (2013) Ett maktperspektiv på mötet mellan klient och system. Meeuisse Anna. Swärd Hans (red). *Perspektiv på sociala problem*. Andra omarbetade utgåvan. Stockholm: Natur och Kultur.

Kjellin, Helgesson (2016). *En bra plats att vara på- en antropologisk studie om mångfaldsarbete och identitetsskapande inom Svenska Kyrkan* (2016).Totem: Artos & Norma bokförlag.

Kvale, Steinar. Brinkmann, Svend (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Tredje upplagan. Studentlitteratur AB: Lund.

Linde, Stig (2010) *Församlingen i granskningssamhället*. Dissertations in social work 39. Lund: Lunds Universitet

Madsen, Bent (2006). *Socialpedagogik integration och inklusion i det moderna samhället*
Lund: Studentlitteratur AB.

Nilsson, Roddy (2008) *Foucault -en introduktion* Malmö: Egalite´förlag:

Payne, Malcolm (2005) *Modern teoribildning i socialt arbete* Stockholm: Natur och Kultur.

Rodriguez, Nygaard Marianne (2014, 2015) *Caring to Know? Or Knowing to care? - Knowledge, Creation and Care in Diacons Professionell Practice in the church of Norway.*
Dissertation for the Degree oh Philosophiae Doctor (Phd) Hämtad på
www.diakoni.nu/biblioteket.avhandlingar.se hämtad: 2017-08-10

Sandberg, Andreas. Hellqvist Kristina (2017) *En tid av möten- arbetet med asylsökanden och nyanlända i Svenska Kyrkans församlingar 2015–2016.*(2017). Rapport Svenska Kyrkan, artikel nr: SK1:6437. Uppsala: Incko AB.

Sjödin, Daniel (2011)*Tryggare kan ingen vara. Migration, religion och integration i en segregerad omgivning.* Lund: Lunds Universitet, Mediatryck

Starrin, Bengt (2007) Empowerment som förhållningssätt.. Starrin, Bengt. Askheim, Petter Ole (red). *Empowerment i teori och praktik.* Gleerups utbildning AB: Malmö.

Svensson, Kerstin. Johnsson, Eva. Laanemets Leili (2014) *Handlingsutrymme utmaningar i socialt arbete* Stockholm: Natur och Kultur

Tengqvist, Anna. (2007) Att begränsa eller skapa möjligheter -om centrala förhållningssätt i empowermentarbete. Starrin, Bengt. Askheim, Petter Ole (red). *Empowerment i teori och praktik.* Malmö: Gleerups utbildning AB.

Elektroniska referenser

www.blogg/svenskakyrkan.se/viarmanniskor/vadardiakoniegentligen hämtad: 2017-11-23.

www.svenskakyrkan/flyktingsituationen.se hämtad:2017-11-23.

www.svenskakyrkan.se/attarbetasomdiakon.se hämtad: 2017-11-23.

www.svenskakyrkan.se/framtidenborhososs hämtad 2017-12-05

www.svenskakyrkan/grundkurs.se hämtad 2018-02-28

Bilaga 1.

Informerat samtycke enligt CODEX regler och riktlinjer för forskning samt etikprövningslagen 13–22 §§

Syftet: Syftet med studien är att undersöka hur socialpedagogiskt arbetet beskrivs och utförs i Svenska Kyrkans diakonala verksamhet i form av en soppköksverksamhet.

- Hur beskriver diakonen socialpedagogiskt arbete i kyrkans regi? (empowerment, dialog, inkludering)
- Hur utförs socialpedagogik i handling?
- Vilken betydelse har diakonens tro i det socialpedagogiska arbetet?
- Hur hanterar diakonen maktaspekter i relation till besökarna i soppöket?

Metoder: Jag kommer att använda en kvalitativ metod i min studie, deltagande observation varvat med intervjuer efter varje observationstillfälle.

Resultat: Resultatet kommer att presenteras som en C-opsats. När detta arbete är färdigt och godkänt kommer det att finnas i en databas vid Högskolan Väst. Anteckningar från den deltagande observationen, inspelningar och utskrifter av intervjuerna kommer att förstöras när examensarbetet är godkänt. Du/ni kommer att ha möjlighet att ta del av examensarbetet genom att få en kopia av det.

Forskningshuvudman: Högskolan Väst

Allt deltagande är frivilligt och kan när som helst avbrytas!

Datum:

Ort:

Namnsteckning:

Ansvarig för studien:

Cecilia Vikberg, student socialpedagogiska programmet

Högskolan Väst

Handledare:

Anette Bolin, Docent

Högskolan Väst

Bilaga 2.

Intervjuguide

Syftet med studien

Syftet med studien är att undersöka hur socialpedagogiskt arbetet beskrivs och utförs i Svenska Kyrkans diakonala verksamhet i form av ett soppköksverksamhet som är en mötesplats för församlingsmedlemmar och asylsökande.

- Hur beskriver diakonen socialpedagogiskt arbete i kyrkans regi? (empowerment, dialog, inkludering)
- Hur utförs socialpedagogik i handling?
- Vilken betydelse har diakonens tro i det socialpedagogiska arbetet?
- Hur hanterar diakonen maktaspekter i relation till besökarna i soppköket?

Inledning/Information/ sekretess

Intervju vecka 1, baserad på observationer om dialog/kommunikation och socialpedagogik:

- 1, Välkommen, tack för att du vill medverka.
- 2, Syftet med intervjun, uppsatsen...
- 3, Gå igenom samtyckesblanketten, informera om att jag spelar in intervjun och varför.
- 4, Försäkra om att informanten när som kan avbryta sin medverkan.

Socialpedagogiskt arbetet i soppköket (Frågor baserade på observationer 18/4).

- 1, Beskriv hur du hamnade i detta soppkök
- 2, Hur får du alla att känna sig delaktiga?
- 3, Hur hanterar du de språkliga barriärerna?
- 4, Hur stärker soppgörandet individerna på för sätt?
- 5, Beskriv hur du går tillväga då det uppstår konflikt eller meningsskiljaktigheter?
- 6, Hur kan alla vara med och bestämma utan att det skapas kaos?

7, Hur tar du kommando utan att bli domderande?

Gruppens betydelse för att arbeta socialpedagogiskt (baserade på tidigare forskning och teori om socialpedagogik)

1, Var har ni hittat dessa människor/eller hur hittade dessa människor till soppverksamheten?

2, Varför riktar sig detta diakonala arbete mot just denna grupp av människor?

3, Forskning visar (hänvisning till Engels studie 2006) att det diakonala arbetet inte alltid riktar sig till de allra mest behövande, hur ser du på det påståendet?

4, Tror du att det diakonala arbetet ”missar” vissa grupper och i så fall vilka skulle det kunna vara?

5, Är det lättare/svårare att arbeta socialpedagogiskt med vissa grupper?

6, Beskriv hur du styrker denna grupp att hjälpa sig själva?

7, Hur plockar du fram/ belyser du varje individs personliga kompetens?